

De Belgische dynastie

*Dossier voor het lager onderwijs
(3e tot 6e leerjaar)*

Educatieve Dienst

Inhoudstabel

Inhoudstabel	2
Inlichtingenfiche	3
Plan van het Museum	
Activiteitenfiche voor de leerlingen: lokalisering	7
Vóór het bezoek	
Inleiding tot het dynastieke concept	11
Portretten van de Belgische vorsten	16
Tijdens het bezoek	
1. Leopold I	23
Illustraties	26
Activiteitenfiche voor de leerlingen	31
2. Leopold II	38
Illustraties	40
Activiteitenfiche voor de leerlingen	45
3. Albert I	50
Illustraties	52
Activiteitenfiche voor de leerlingen	57
4. Leopold III	61
Illustraties	63
Activiteitenfiche voor de leerlingen	68
5. Boudewijn	71
Illustraties	73
Activiteitenfiche voor de leerlingen	76
6. Albert II	78
Illustraties	79
Activiteitenfiche voor de leerlingen	80
7. Filip	83
Illustraties	84
Activiteitenfiche voor de leerlingen	87
Na het bezoek: activiteiten voor de leerlingen	90
Oplossingen	98
Woordenlijst	102
Bibliografie	103
Het pedagogische aanbod van het WHI/Koninklijk Legermuseum	104

De Jubelparksite en de collecties van het Koninklijk Legermuseum: een nauwe band met de koninklijke familie

Met het oog op de feestelijkheden voor de vijftigste verjaardag van de onafhankelijkheid van het land wordt architect Gédéon Bordiau belast met het ontwerp en de bouw van een uitgestrekt tentoonstellingscomplex middenin een park in het hart van de hoofdstad. Het Linthoutplateau, dat door de burgerwacht als oefenterrein wordt gebruikt, is voor het project geschikt. Leopold II lanceert de werf en de werken lopen van 1880 tot 1910. Verschillende manifestaties (beurzen, werelddtentoonstellingen) worden in die periode toch reeds georganiseerd.

De koning wenst van Brussel een prestigieuze hoofdstad te maken en architect Bordiau voorziet

dan ook de bouw van een monumentale poort die de overgang tussen het platteland en de stad markeert. Deze enkele boog blijkt te massief uit te vallen en in 1905 wordt voor een drieledige boog geopteerd. Deze is van de hand van Charles Girault die na het overlijden van Bordiau de werf overneemt. Acht maanden lang werken 450 arbeiders de klok rond om de nieuwe arcade te bouwen. Helemaal bovenop komt een vierspan met Brabant die de nationale driekleur draagt. De acht andere provincies worden aan de voet van het monument allegorisch voorgesteld.

Kroning van koning Albert I op de esplanade van het Jubelpark, 1909, collecties Koninklijk Legermuseum

Wegens plaatsgebrek verhuizen de beurzen in 1935 definitief naar de Heizel.

De Jubelparksite wacht op een nieuwe culturele bestemming.

De collecties met betrekking tot de klassieke oudheid werden reeds sinds 1889 in het Jubelpark voorgesteld. Wanneer daar de etnografische verzamelingen worden aan toegevoegd, zien de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis het licht. De noordelijke vleugel van het Jubelparkcomplex verwelkomt in 1923 het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis. In 1986 neemt Autoworld zijn intrek in de grote zuidelijke hal en wordt zo het derde lid van het museumtrio.

Geboorte van een collectie

Tijdens de Werelddtentoonstelling in Brussel in 1910 worden zo'n 900 objecten met betrekking tot de Belgische militaire geschiedenis aan het publiek voorgesteld. Na de tentoonstelling wordt de collectie samengehouden; ze vormt de basis van het Legermuseum dat zich in de voormalige lokalen van de Militaire School in de abdij van Ter Kameren vestigt (1911).

Na de Eerste Wereldoorlog groeit de collectie sterk aan, waardoor het Museum een ruimer onderkomen moet vinden. Op 22 juli 1923 huldigt koning Albert I in het Jubelpark het Koninklijk Legermuseum in. De verzameling neemt na de Tweede Wereldoorlog opnieuw toe, hoewel de oogst magerder is dan in 1918; een zaal over het onderwerp wordt in 1951 geopend.

De afdelingen Lucht- en Ruimtevaart (1972), Pantsers (1980), Wapens en Harnassen (1986) en

Marine (1996) komen de reeds uitgebreide collecties aanvullen. In 1976 wordt het Museum een wetenschappelijke instelling van de Staat. Het KLM heeft als opdracht het verzamelen, bewaren, bestuderen en presenteren van het Belgische en internationale militaire erfgoed.

Het Museum bewaart een hele reeks objecten die door de koninklijke familie werden geschonken of in bruikleen werden gegeven.

Hulp bij het bezoek

Dit dossier voor de leerkrachten wordt vervolledigd door een vragenlijst voor de leerlingen. De leerkrachten kunnen op die wijze hun leerlingen zelf door de collecties over de koninklijke familie leiden en naar eigen keuze de lesdoelstellingen bepalen.

Het dossier bestaat uit drie delen. Het eerste deel geeft denkpistes en documenten ter voorbereiding van het bezoek. Het tweede deel bevat zeven biografische fiches. Collectiestukken die de vorsten illustreren en grappige anekdotes zullen de verbeelding van de leerlingen zeker aanspreken. De leerkracht beschikt ook over illustraties om in de klas te gebruiken. Elke biografische fiche is gekoppeld aan een activiteitenfiche voor de leerlingen. Het bezoek start in het eerste deel van de zaal over de 19e eeuw met de Belgische revolutie en de troonsbestijging van Leopold I. Het loopt voort in de tweede zone van de historische zaal met het koningschap van Leopold I en Leopold II. Koning Albert I duikt op in de zaal over de Eerste Wereldoorlog, in de luchtvaartafdeling en in de Bordiauhal. Koning Leopold III komt eveneens in de Bordiauhal aan bod, meer bepaald in de zones over het interbellum en de Tweede Wereldoorlog. Om een coherent geheel aan te bieden, bespreekt het dossier eveneens koning Boudewijn, koning Albert II en koning Filip, ondanks het beperkte aantal objecten dat met deze vorsten verband houdt (soms heeft het Museum helemaal geen stukken). De activiteitenfiches gaan dan uit van objecten die de vorsten onrechtstreeks aanhalen (Albert II in de Marine of Filip in de Luchtmacht). De fiches voor de leerlingen worden aangevuld met een document dat de juiste antwoorden geeft. De vetgedrukte woorden worden in het lexicon op het einde van het dossier uitgelegd. Het derde deel van het dossier vermeldt mogelijke opvolgactiviteiten voor in de klas na het bezoek aan het Koninklijk Legermuseum en bevat een bibliografie en een woordenlijst.

Dit dossier kan ook als inleiding tot een geleid bezoek over het thema worden gebruikt. Het bezoek spitst zich toe op de vorsten en hun rol in de geschiedenis én houdt rekening met de wensen van de leerkrachten. Het thema van de dynastie is uiteraard onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van België. Verschillende onderwerpen die in het dossier worden aangekaart, slaan een brug naar de geschiedenis (Leopold I en de onafhankelijkheid van België, Leopold II en de kolonisatie, Albert I en de Eerste Wereldoorlog, Leopold III en België in de Tweede Wereldoorlog,...).

Doelpubliek

Leerlingen van het 3e tot het 6e leerjaar van de lagere school.

Specifieke doelstellingen voor het onderwijs

Een bezoek aan het museum moet voor de kinderen een unieke belevenis zijn, met ervaringen die ze niet in de klas kunnen opdoen. Tegelijkertijd reiken we de leraars instrumenten aan die in het programma van de Vlaamse Gemeenschap passen.

Tijdens het bezoek of om de vragen van de activiteitenfiche te beantwoorden, moet de leerling de eindtermen toepassen.

Wat betreft het Nederlands:

Informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen (luisteren) bij een voor hen bestemde instructie voor een buitenschoolse situatie

Het gepaste taalregister hanteren (spreken) als ze over een op school behandeld onderwerp aan de leerkracht verslag uitbrengen

De informatie achterhalen (lezen) in voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard

De informatie ordenen (lezen) die voorkomt in voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij school opdrachten

Schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud (schrijven)

Wat betreft de Wereldoriëntatie

Algemene vaardigheden de leerlingen kunnen gericht waarnemen met alle zintuigen en kunnen waarnemingen op een systematische wijze noteren

Historische tijd de grote periode uit de geschiedenis kennen evolutie in de loop der tijden belangstelling tonen voor het verleden Algemene vaardigheden tijd Ruimtelijke ordening/ bepaaldheid

Praktische inlichtingen

Sluitingsdagen: het Museum is elke maandag gesloten, evenals op 1/01, 1/05, 1/11, 25/12.

Prijs voor toegang en rondleidingen: zie www.klm-mra.be/ Uw Bezoek

Een geleid bezoek duurt 1u30 voor een groep van maximum 15 leerlingen. De reservatie dient minstens drie weken op voorhand te gebeuren, via de educatieve dienst: reservatie@whi.be

Contact educatieve dienst: 02/ 737 78 07 of sandra.verhulst@whi.be

Bereikbaarheid

Bus: Halte Merode: 22, 27, 80, 61

Halte Schuman: 12, 21, 22, 36, 60, 79

Tram: Halte Merode: 81

Metro: Halte Merode of Schuman: lijn 1 en 5

Alle haltes liggen op ongeveer 10 minuten wandelen van het Museum. Meer info: www.stib-mivb.be

Trein: Stations Schuman of Merode of verbinding met de metro vanuit het Centraal Station.

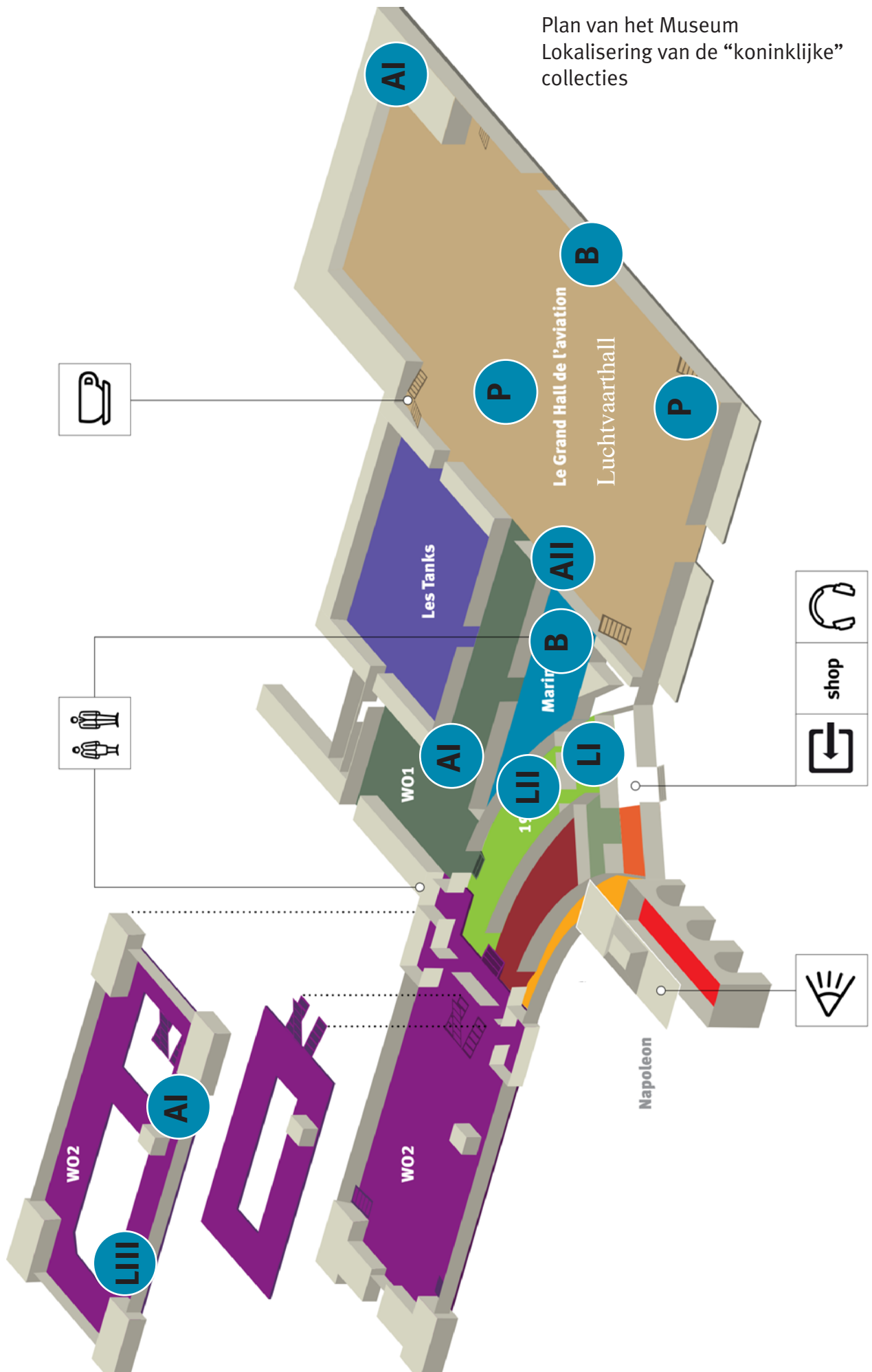
Meer info: www.belgianrail.be

Parkings: - op de esplanade van het Jubelpark (gratis, maar kan bij organisatie van bepaalde evenementen gesloten zijn)

- Jubelpark (ondergronds/betalend) Menapiërsstraat 18 te 1040 Etterbeek

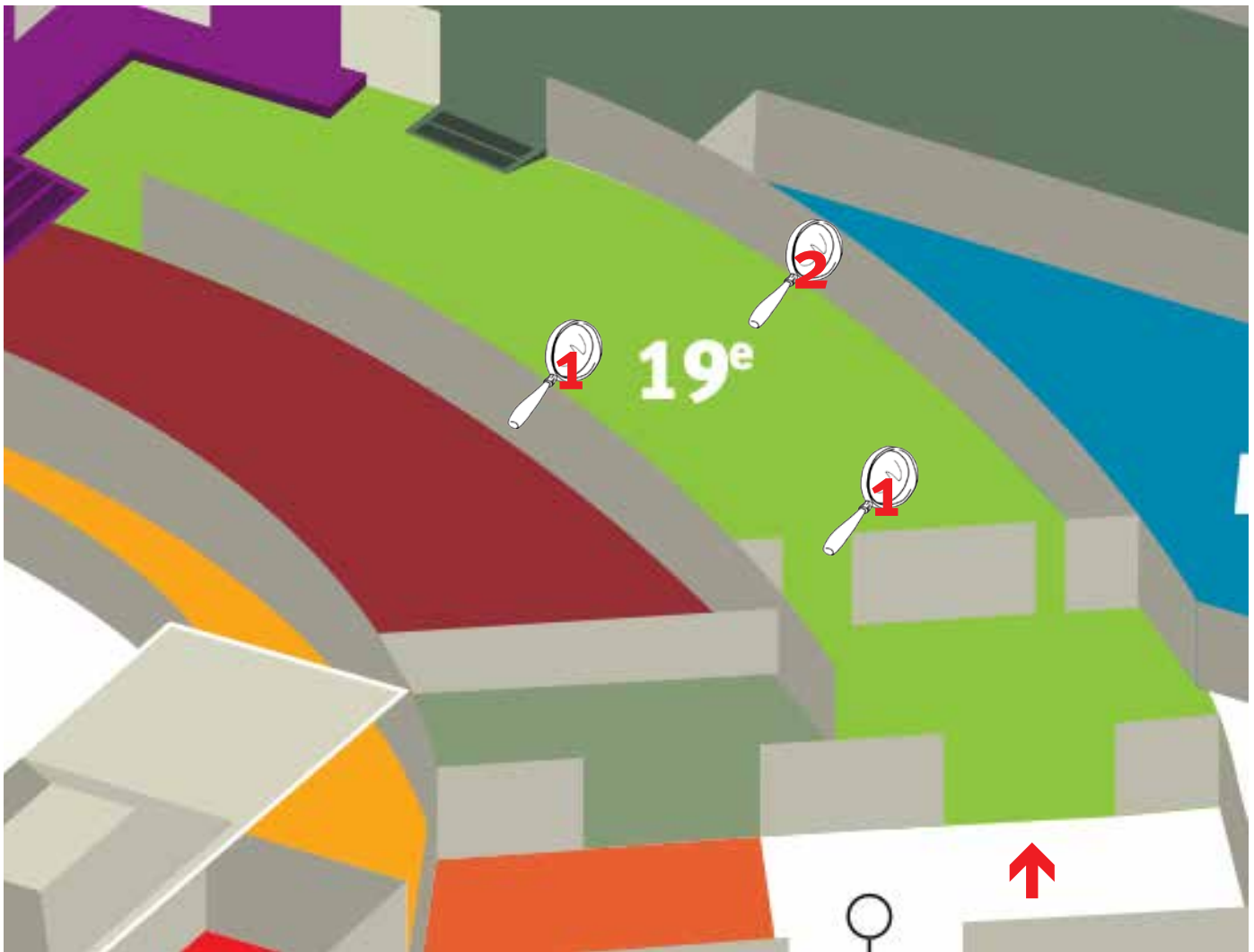
Fiets: fietspad rond het volledige Jubelpark, toegang tot het park mogelijk met de fiets.

Plan van het Museum
Lokalisering van de "koninklijke"
collecties

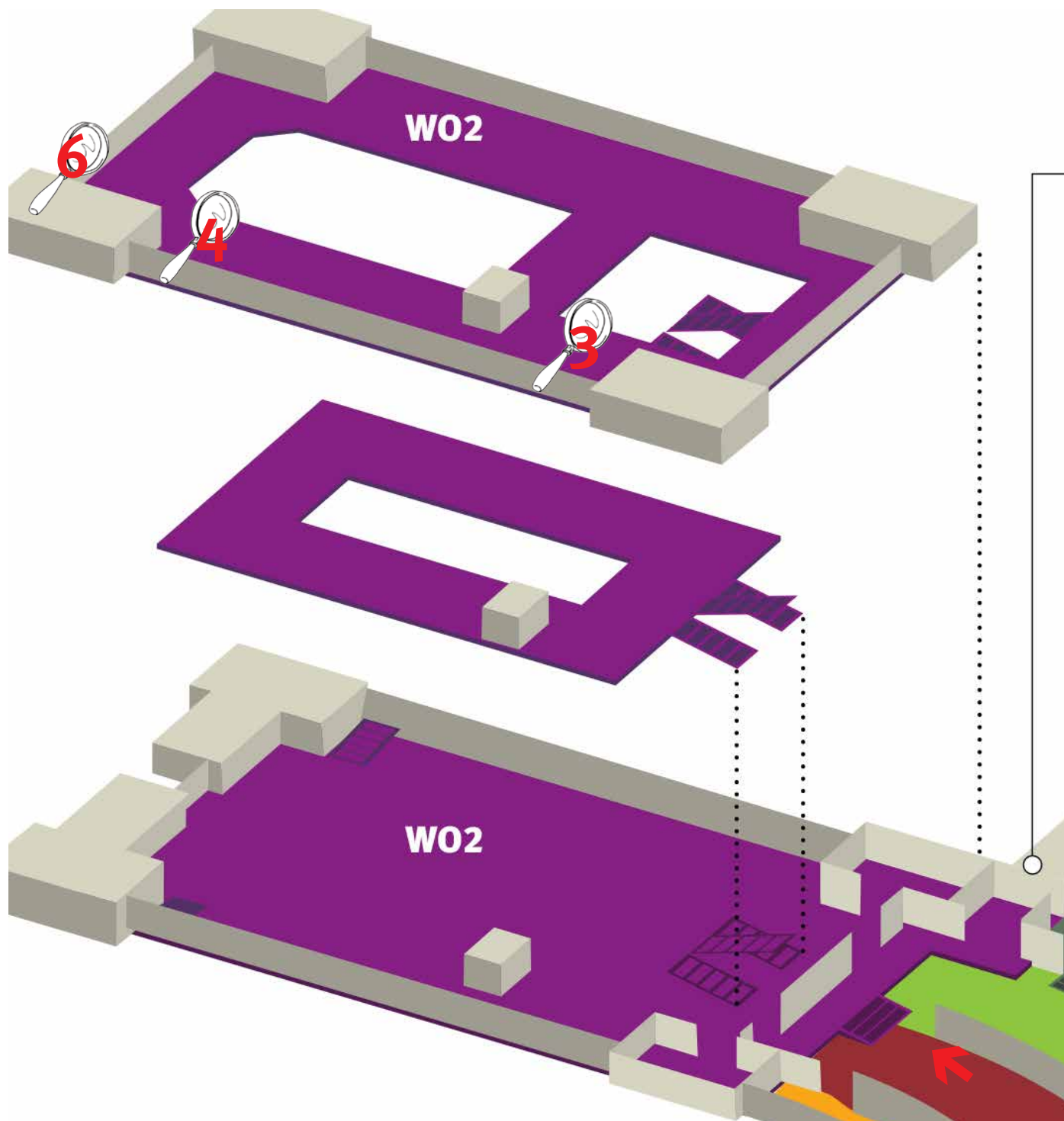

Historische Zaal
Plaats van de activiteiten voor
de leerlingen (fiches Leopold I
en Leopold II)

Bordiauhal
Plaats van de activiteiten voor de leerlingen (fiches Albert I, Leopold III, Albert II)

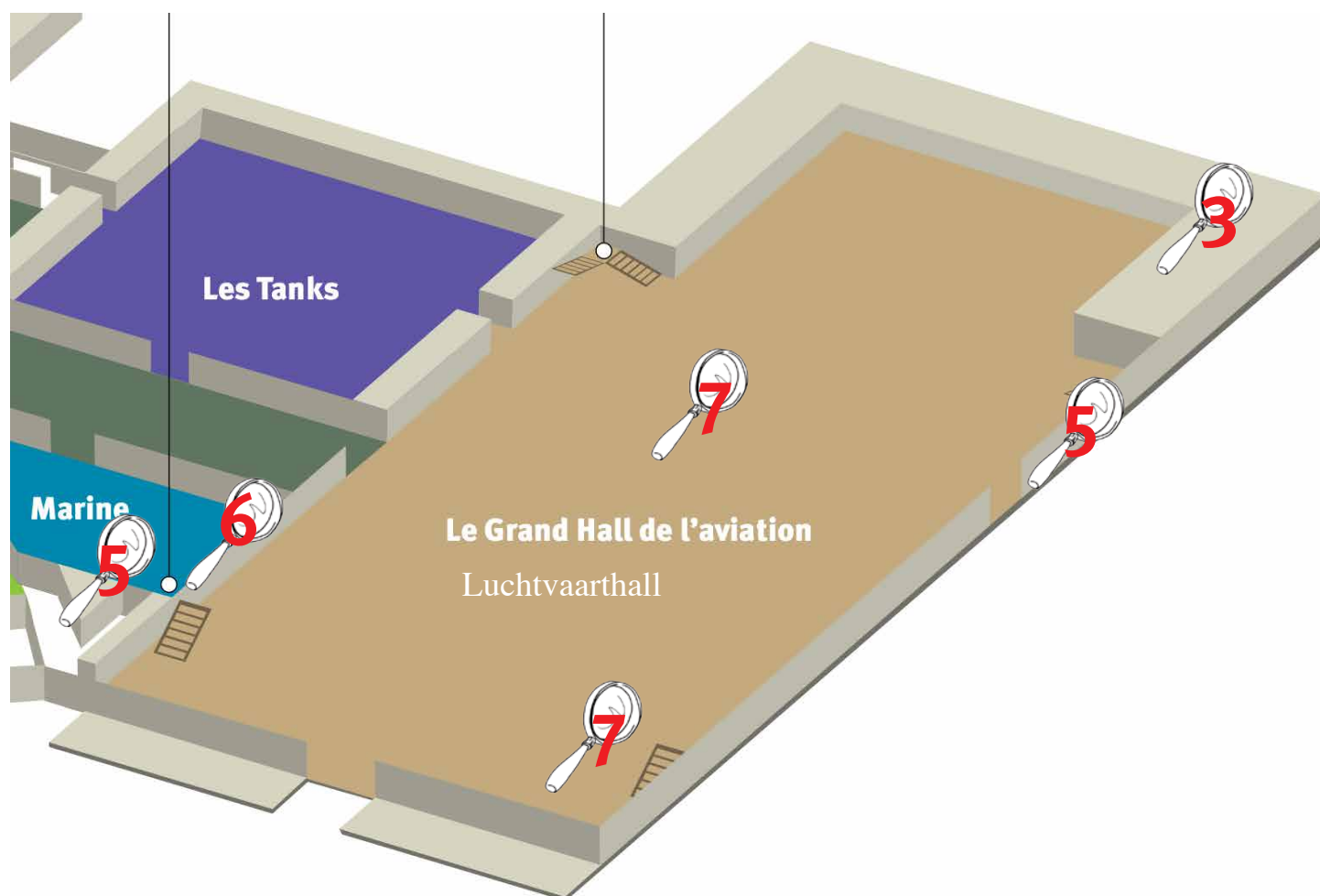

Activiteitenfiche voor de leerlingen

Grote Hal

Plaats van de activiteiten voor de leerlingen (fiches Albert I, Boudewijn, Albert II, Filip)

Wat is een dynastie?

De dynastie is de opeenvolging van koningen en koninginnen van eenzelfde familie aan het hoofd van een land.

Wat is een monarchie?

De monarchie is een regeerstelsel waarbij de staat één enkele leider heeft. Er bestaan verschillende soorten monarchieën. In de monarchie van goddelijk recht verkrijgt de monarch zijn macht “door de gratie Gods”, door de wilsbeschikking van een godheid (bv. Lodewijk XIV in Frankrijk in de 17e-18e eeuw). In een absolute monarchie is de macht van de koning enkel beperkt door het gewoonterecht en de goddelijke wetten (bv. de farao's in Egypte). In een grondwettelijke monarchie wordt de macht van de vorst bepaald door de grondwet (bv. België). De parlementaire monarchie, ten slotte, is een monarchie waarin de regering rekenschap dient te geven aan het parlement (bv. het Verenigd Koninkrijk).

België, een erfelijke en parlementaire grondwettelijke monarchie

België is een monarchie, maar de macht van de vorst wordt door de grondwet ingeperkt. De grondwet bepaalt de rol en de werking van de instellingen van het land. “Erfelijk” wil zeggen dat de koninklijke functie, zoals die in de grondwet is beschreven, enkel kan worden waargenomen door een afstammeling van de eerste koning der Belgen, Leopold I. Sinds 1991, na een aanpassing van de grondwet, kunnen ook vrouwen de Belgische troon bestijgen, op voorwaarde dat ze rechtstreekse afstammelingen van de koning zijn. De monarchie is parlementair wanneer het hoofd van de regering (de eerste minister), benoemd door de koning, verantwoording aan het parlement moet afleggen. De functie van de koning is dus beperkt: hij vertegenwoordigt de Staat en verzekert de continuïteit van de instellingen.

Welke rol speelt de koning in België?

Door de grondwet staat de koning boven alle ideologische en religieuze overtuigingen en opvattingen én buiten de politieke debatten en de economische belangen. Hij is dus een soort scheidsrechter die de eenheid van het land verzekert en de onafhankelijkheid van het land waarborgt. Hij belichaamt België en vertegenwoordigt de natie in het buitenland. Als staatshoofd speelt de koning een rol in de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke machten. Door de federalisering van het land is zijn macht afgenomen, vermits de gewesten en gemeenschappen meer bevoegdheden hebben gekregen (de koning legt de eed af voor de vertegenwoordiger van elke communautaire en gewestelijke regering, maar op politiek

Wist u dat...?

De koning der Belgen draagt geen uiterlijke kentekens van het koningschap. Hij heeft dus geen koninklijke mantel, geen kroon, geen scepter, geen troon. Enkel wanneer hij de eed voor het parlement aflegt, neemt hij plaats op een “troon”. Het gaat echter niet om een echte “koninklijke troon”, maar om een zetel die enkel bij de eedaflegging door het staatshoofd wordt gebruikt.

vlak bestaat er geen verband tussen de vorst en de deelstaatregeringen. De koning ondertekent hun decreten niet en benoemt ook hun ministers niet. Hij informeert zich over de werking van deze entiteiten, maar mengt zich niet in hun activiteiten).

In het kader van zijn rol binnen de wetgevende macht op federaal niveau ondertekent de koning de wetten die door de regering aan het parlement worden voorgelegd en keurt hij de wetten goed die door het parlement werden aanvaard. De uitvoering van de wetten (een taak van de uitvoerende macht) gebeurt via koninklijke besluiten die door minstens één minister worden mede-ondertekend. De vonnissen en besluiten worden ten slotte in naam van de koning uitgevoerd.

De koning is ook hoofdbevelhebber van het leger.

Wist u dat...?

21 juli, de dag waarop koning Leopold I de eed aflegde, werd als Belgische nationale feestdag gekozen.

Op 15 november, de feestdag van de “Alberts” en de “Leopolds”, is het “koningsdag”.

Op 17 februari (de dag waarop koning Albert I in 1934 in Marche-les-Dames om het leven kwam) wordt in de kerk van Laken een mis opgedragen voor alle overledenen van de koninklijke familie.

Wat is de familienaam van de koning?

De vorst draagt de titel van koning der Belgen; zijn echtgenote krijgt de louter eervolle titel van koningin. Wanneer de koning sterft, mag zijn weduwe de titel behouden. De koning behoudt zijn titel, zelfs als hij beslist troonsafstand te doen. Dat is meteen de reden waarom België in de loop van zijn geschiedenis tegelijkertijd verschillende koninginnen en zelfs twee koningen had.

Tot in 1920 droegen de afstammelingen van Leopold I zijn familienaam (van Saksen-Coburg). Na de Eerste Wereldoorlog beslist koning Albert zijn familienaam in “van België” te veranderen. De vermoedelijke troonopvolger krijgt de titel “hertog of hertogin van Brabant”. Bij het aanspreken van de koning wordt “Sire” gezegd; voor de koninginnen en prinsessen is dat “mevrouw”. Een prins wordt als “Monseigneur” aangesproken. Bij een schriftelijk contact met de koning wordt “Zijne Majesteit de Koning” gebruikt, of “Zijne Koninklijke Hoogheid” voor een ander lid van de koninklijke familie.

De Europese monarchieën vandaag

Twaalf landen van het Europese continent zijn monarchieën: het Verenigd Koninkrijk, het Prinsdom Liechtenstein, België, Denemarken, het Groothertogdom Luxemburg, het Prinsdom Monaco, Nederland, Noorwegen, Spanje, Zweden, Vaticaanstad en het Prinsdom Andorra. Het zijn alle erfelijke monarchieën, behalve de laatste twee waar de monarch wordt verkozen.

Het grondgebied België vóór Leopold I

Vóór België onafhankelijk wordt, is het grondgebied achtereenvolgens aan verschillende landen verbonden (Oostenrijk, Spanje, Frankrijk). Het Congres van Wenen, in 1815, brengt Holland en België samen onder één enkele kroon: het koninkrijk der Nederlanden geleid door Willem I van Oranje. De Belgen hebben al snel kritiek op het beleid van de koning en verwijten hem de noordelijke provincies voor te trekken. De godsdienst is een ander heikel punt: in het zuiden is de bevolking hoofdzakelijk katholiek, in het noorden protestant.

Op 26 augustus 1830, na een opvoering van de opera “De Stomme van Portici” in het Muntchouwborg in Brussel, breken in heel de stad spontaan onlusten uit, als reactie op de Hollandse overheersing. Dat is meteen het startschot van de Belgische revolutie die naar de onafhankelijkheid van het land zal leiden.

In oktober 1830 roept het Voorlopig Bewind de onafhankelijkheid uit, maar België moet wel door de internationale gemeenschap worden erkend. De steun van Groot-Brittannië blijft niet uit en algemene erkenning volgt. België moet evenwel het neutraliteitsprincipe eerbiedigen. Vijf grote Europese mogendheden garanderen deze neutraliteit omdat ze er politiek voordeel kunnen uithalen: Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruisen, Oostenrijk en Rusland.

Emile Vermeersch, Mevrouw Abts vervaardigt de eerste Belgische vlag, 26 augustus 1830, collecties Koninklijk Legermuseum

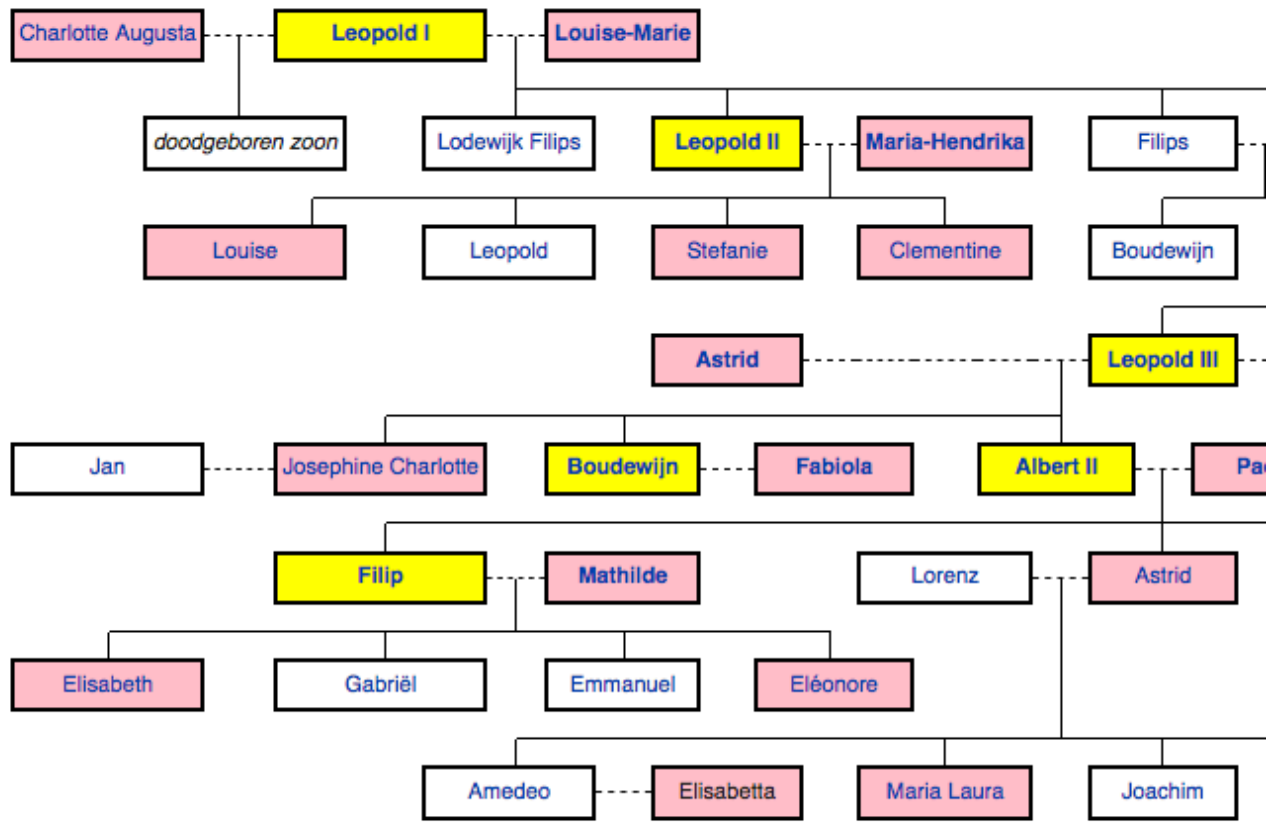
De Belgen opteren voor een parlementaire monarchie. Op 7 februari 1831 stemt het nationaal congres de Belgische grondwet. Die is voor de tijd zeer vooruitstrevend en bundelt Franse, Nederlandse en Britse beleidsprincipes. Hoewel verschillende wijzigingen werden doorgevoerd (zoals de invoering van het algemeen stemrecht en de federalisering) worden diezelfde principes vandaag nog grotendeels toegepast.

De Belgische grondwet is gebaseerd op het principe van de scheiding der machten: de uitvoerende macht, de wetgevende macht en de rechterlijke macht. Het eerste Belgische parlement wordt op 8 september 1831 verkozen.

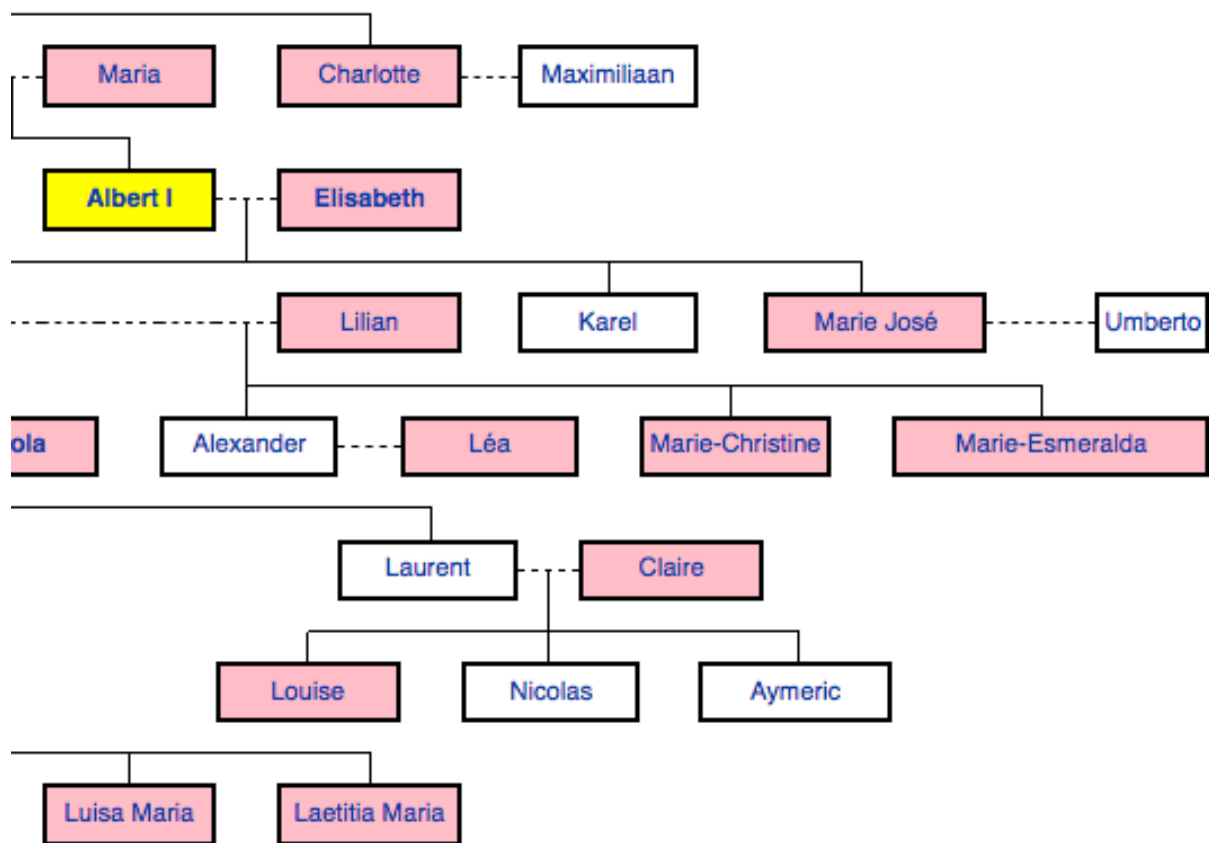
Leopold van Saksen-Coburg-Gotha, een tot Engelsman genaturaliseerde Duitse prins, wordt de eerste koning van het nieuwe koninkrijk.

De zeven Belgische vorsten, van 1831 tot heden...

Ziehier een stamboom van de koninklijke familie en een portret van elk van de zeven vorsten die elkaar aan het hoofd van België sinds de onafhankelijkheid van het land hebben opgevolgd. Gebruik deze documenten om het bezoek aan het Museum in te leiden en voor te bereiden.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Belgische_monarchie

Leopold I, collecties Koninklijk Legermuseum

S. M. LÉOPOLD II
ROI DES BELGES

Leopold II, collecties Koninklijk Legermuseum

Albert I, collecties Koninklijk Legermuseum

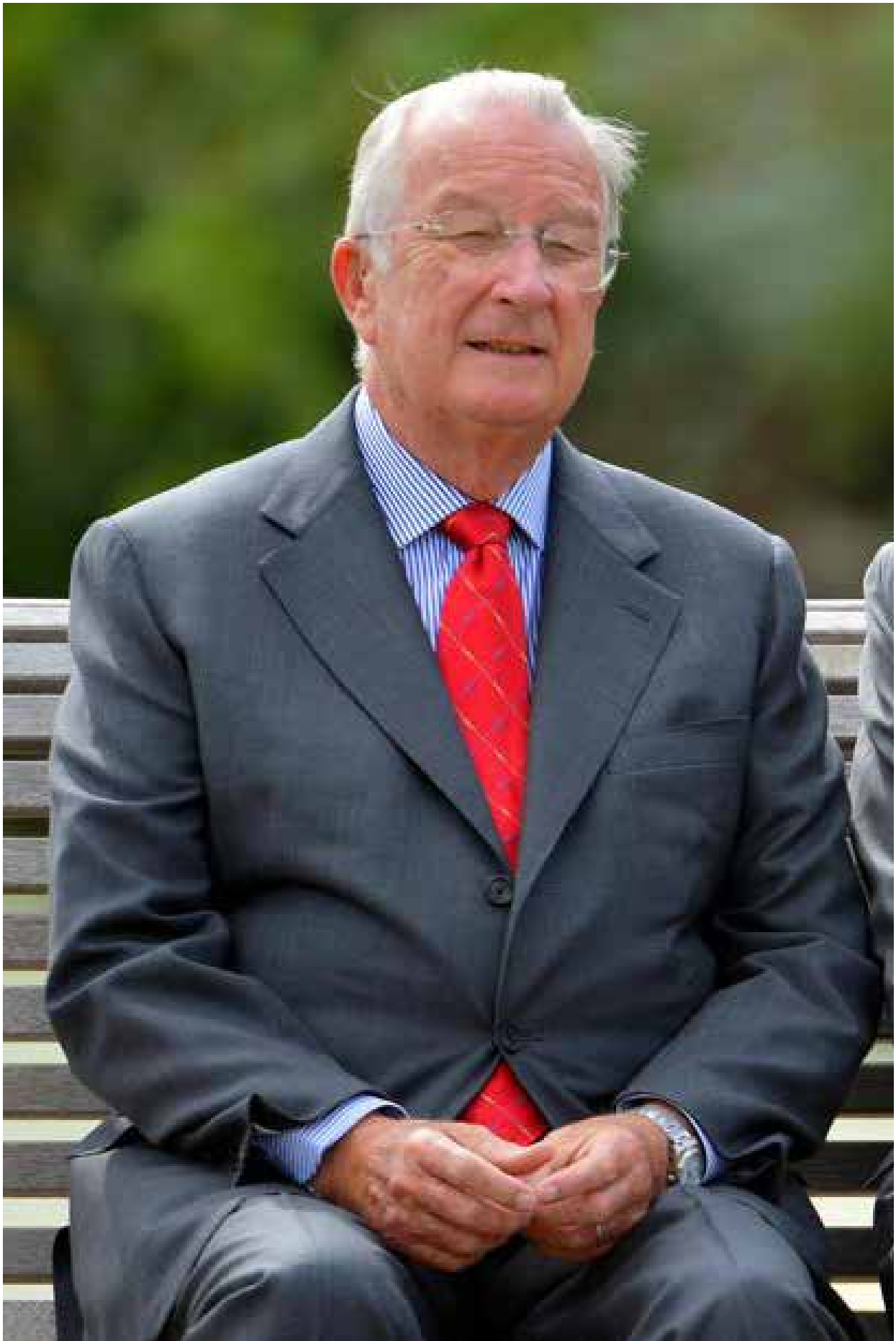

S. M. Léopold III

Leopold III, collecties Koninklijk Legermuseum

Boudewijn, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8f/20_francs_belge-A.jpg

Albert II, <http://r.llb.be/image/e1/51d41a31357028fef4edabe1.jpg>

Filip, <http://blog.soirmag.lesoir.be/rue-royale/wp-content/uploads/sites/26/2014/11/2roisBELGAIMAGE-45533184.jpg>

Tijdens het bezoek

1 Leopold I

Leopold I, collecties
Koninklijk Legermuseum

Biografie

Tussen 1815 en 1830 vormen de Belgische provincies samen met de Nederlandse provincies het koninkrijk der Nederlanden. De vorst is Willem I van Oranje.

Het koninkrijk der Nederlanden is een ideale combinatie van industrie in het zuiden en doeltreffende landbouw in het noorden. Willem I voert echter een onhandig religieus beleid. Ook met zijn taalpolitiek hebben de Belgen het moeilijk.

In 1830 komen de Belgen in opstand tegen de Hollandse regering. Een vrijwilligersleger voert een guerrillaoorlog tegen het Hollandse leger en drijft het uit Brussel weg. Een voorlopige regering roept de onafhankelijkheid van België uit.

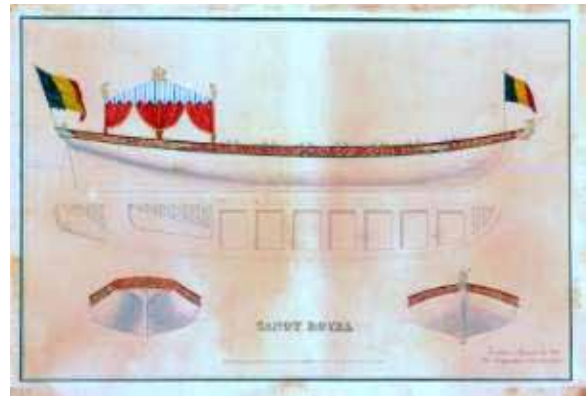
België wordt gesteund door Groot-Brittannië en krijgt al snel erkenning. Het land houdt een neutraliteitsstatuut aan dat door vijf mogendheden wordt gewaarborgd (Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruisen (Duitsland), Oostenrijk, Rusland).

Dan moet een fundamentele keuze worden gemaakt: wordt het land een republiek, een absolute monarchie of een parlementaire monarchie? Dit laatste principe haalt het.

België kiest Leopold, prins van Saksen-Coburg-Gotha, als eerste koning der Belgen. Hij is een Duitse prins, was generaal in het Russische leger tijdens de napoleontische oorlogen en is de weduwnaar van de Britse kroonprinses: zijn politieke en familiale banden met heel Europa maken van hem de ideale kandidaat voor de Belgische troon. Eerder had hij nochtans de Griekse troon geweigerd omdat hij de situatie daar als te onzeker inschatte en hij acht de Belgische grondwet te liberaal. Toch aanvaardt Leopold de eerste koning der Belgen te worden.

In juli 1831 betreedt Leopold I het Belgische grondgebied via De Panne (een monument herdenkt dat evenement). Hij zweert trouw aan de grondwet op 21 juli 1831.

Zodra hij in België aankomt, moet hij aan het hoofd van zijn leger de Hollanders bestrijden. Ze hebben België inderdaad niet erkend en bezetten nog steeds het noorden van het land (Antwerpen, Leuven, Hasselt). Het Belgische leger is echter zo goed als onbestaande en Leopold I moet hulp in het buitenland zoeken.

Plan van de koninklijke sloep van Leopold I, collecties Koninklijk Legermuseum

Wist u dat...?

-Leopold is weduwnaar wanneer hij de Belgische troon aanvaardt. Om de vriendschap tussen de twee staten te bekrachtigen, schenkt de koning der Fransen de hand van zijn oudste dochter Louise-Marie aan de nieuwe vorst. Ze is pas 20, terwijl Leopold 42 jaar is. Het leeftijdsverschil is op de portretten in het Museum goed te zien.

-Het Museum bewaart onverwachte objecten, zoals fragmenten van de koninklijke sloep (te zien boven de vitrine over Leopold I). Met dat vaartuig maakte de koninklijke familie haar blijde intredes of nam ze aan maritieme feesten deel; Leopold schouwde er ook de vloot mee. Het dubbelportret is dan weer een hebbing dat verspreid werd ter gelegenheid van het koninklijke huwelijk in 1832.

Een Frans expeditionair korps geleid door maarschalk Gérard komt het Belgische leger helpen en verdrijft de Hollanders uit Antwerpen in 1832.

De Fransen zijn maar wat blij met de ontmanteling van het koninkrijk dat na de val van Napoleon als buffer tegen de Franse territoriale ambities werd gecreëerd. Ze staan dus zeer positief tegenover het jonge koninkrijk België. Poolse officieren schieten eveneens te hulp. Op basis van het gemeenschappelijke inmengingsprincipe bepaald door het Viervoudig Bondgenootschap maakt de tsaar van Rusland in 1830 aanstalten om troepen naar België te sturen die de revolutie in de kiem moeten smoren. Tegelijkertijd breekt in Warschau echter een opstand uit (Polen maakt dan grotendeels deel uit van het Russische keizerrijk) en de tsaar moet eerst thuis orde op zaken stellen.

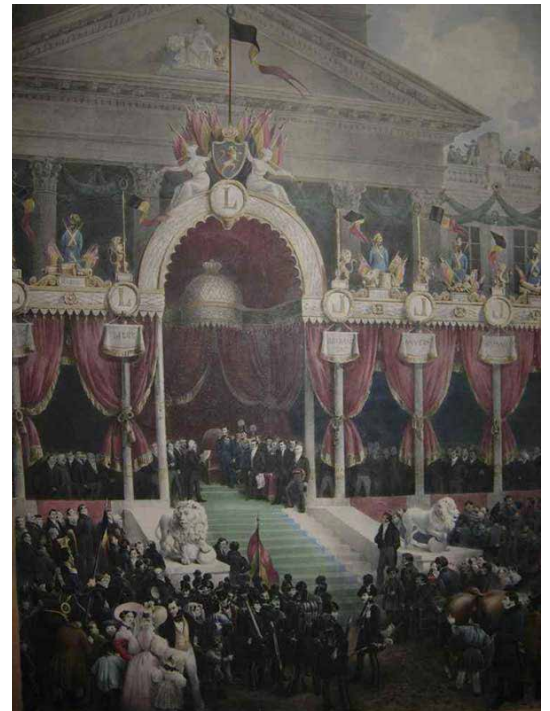
De Polen hebben het Russische gevaar dus afgewend en België verwelkomt de Poolse vluchtelingen dan ook heel hartelijk. Onder hen bevinden zich heel wat officieren. Gedurende een tiental jaar maken ze het kader van het "officierloze" Belgische leger uit. De officieren, meestal Hollanders, waren de koning der Nederlanden inderdaad trouw gebleven en hadden het Belgische leger verlaten.

Na in 1839 vrede met Nederland te hebben gesloten, wenst de koning België werkelijk op de internationale kaart te plaatsen. Een kolonie zou bestaansmiddelen en werk aan de armen geven, grondstoffen (metaal) voor de industrie opleveren én een afzetmarkt voor de Belgische industrie betekenen. Zijn talrijke pogingen lopen echter op niets uit.

Zijn zoon, Leopold II, zal de droom waarmaken: hij koloniseert Congo, in Centraal-Afrika.

Leopold en Louise-Marie krijgen vier kinderen: Louis-Philippe in 1833 (hij sterft minder dan een jaar na zijn geboorte), Leopold in 1835, Filip in 1837 en Charlotte in 1840.

Leopold I overlijdt in 1865, op 75-jarige leeftijd, 15 jaar na zijn echtgenote.

Eedaflegging van Leopold I, collecties Koninklijk Legermuseum

Burgerlijke huwelijksplechtigheid van Louise-Marie en Leopold I, collecties Koninklijk Legermuseum

Leopold (II), Filip en Charlotte, collecties Koninklijk Legermuseum

Charlotte in de collecties van het Koninklijk Legermuseum

In 1863 aanvaardt Maximiliaan (de broer van de Oostenrijkse keizer Frans-Jozef) de keizerlijke kroon van Mexico. Dat gebeurt vooral op aandringen van Napoleon III die een katholieke tegenhanger van de protestantse Verenigde Staten in de regio wenst te zien.

Maximiliaan is gehuwd met prinses Charlotte van België, de dochter van Leopold I. In 1865 stuurt de koning dan ook ongeveer 2.000 manschappen naar Mexico om de keizer en zijn echtgenote te beschermen. Vermits het uitsturen van troepen tegen het Belgische neutraliteitsprincipe indruist, bestaat die keizerlijke wacht uitsluitend uit vrijwilligers. Zo moeten de officieren bijvoorbeeld eerst ontslag uit het Belgische leger nemen.

In Mexico komt Maximiliaan in een politiek wespennest terecht. Zijn belangrijkste tegenstander, Juarez, voert met de steun van de Verenigde Staten een guerrillaoorlog. Maximiliaans situatie blijkt als snel onhoudbaar. Napoleon III laat hem vallen en Charlottes talrijke bemiddelingspogingen veranderen daar niets aan.

Op 20 maart 1867 keren de Belgische troepen definitief terug naar België. Drie maanden later wordt Maximiliaan door de republikeinse aanhangers van Juarez gefusilleerd. Charlotte keert eveneens huiswaarts en wordt krankzinnig. De prinses sterft in 1927 in haar kasteel in Meise.

“Mexicaans portret”, collecties Koninklijk Legermuseum

Verschillende foto's in twee vitrines zijn het werk van de Franse fotograaf François Aubert die van 1865 tot 1867 in Mexico verbleef en de officiële fotograaf van het keizerlijke hof was.

Het Koninklijk Legermuseum bezit een grote verzameling foto's van deze talentvolle fotograaf, evenals de originele glasplaten die voor het maken van de afdrukken werden gebruikt. Naast de portretten van de keizer bevat deze speciale verzameling ook foto's van de Belgische militairen in Mexico en van Maximiliaans tegenstanders.

De foto's van Aubert worden niet allemaal in de Historische Zaal tentoongesteld. Een deel van de collectie wordt in ons documentatiecentrum bewaard. Daar vinden we talloze stadszichten en een reeks portretten van zogenaamde “Mexicaanse types”, de lokale bevolking in traditionele klederdracht of werkkleding. De mensen poseerden in speciaal voor de gelegenheid gerealiseerde uitstallingen in de straten van Mexico.

Aubert woonde ook Maximiliaans executie bij. Van de terechtstelling zelf mocht hij geen foto's nemen, maar hij kreeg, als enige, wel de toestemming om tekeningen van het evenement te maken. Aubert mocht wel foto's maken van de keizer in zijn kist of van diens bebloede hemd.

Maximiliaan in zijn doodskist, collecties Koninklijk Legermuseum

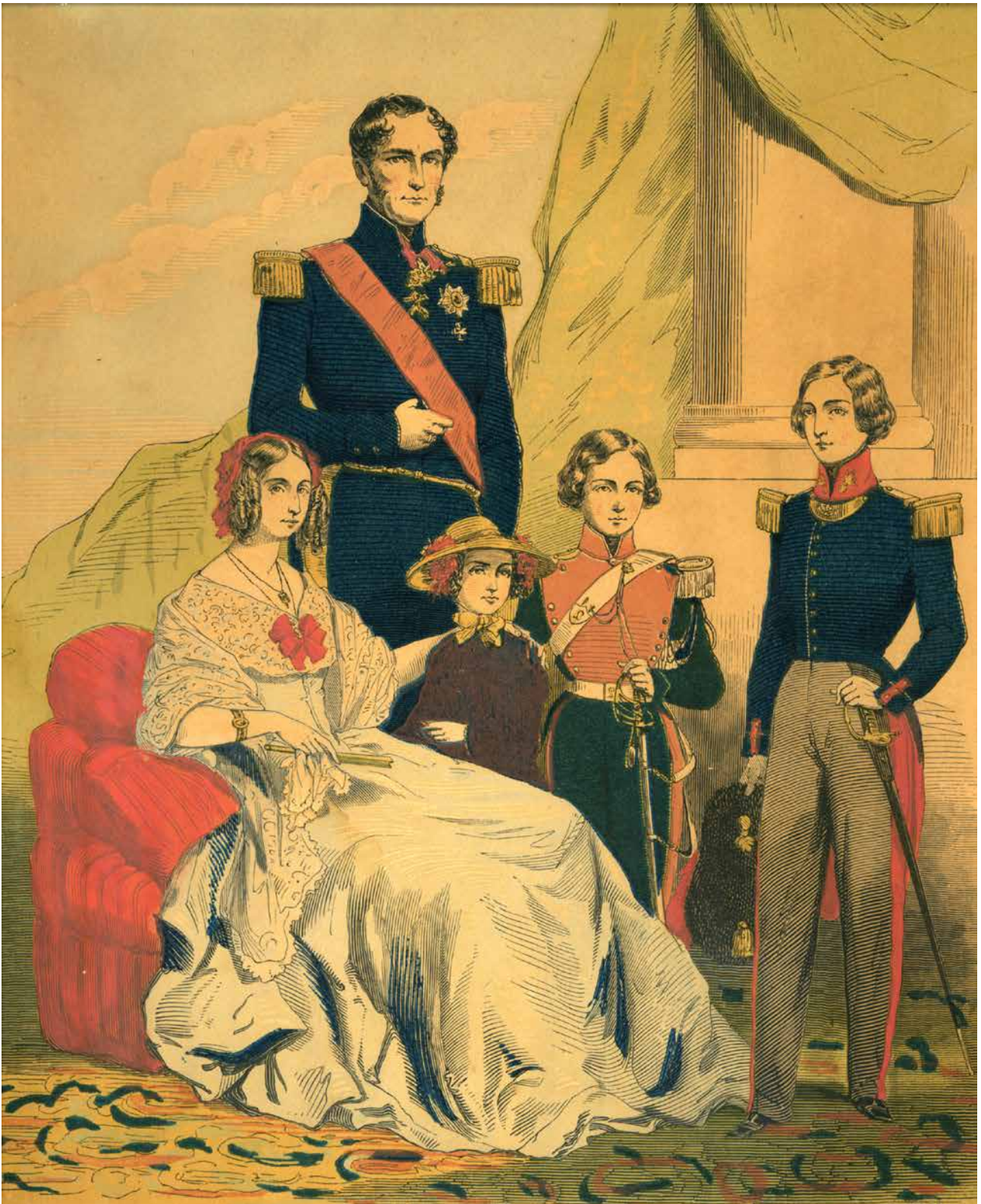
Illustraties 1 tot 5

1. *Kanon bediend door Charlier Jambe de Bois, Koningsplein in Brussel tijdens de Revolutie van 1830, olie op paneel, collecties Koninklijk Legermuseum*

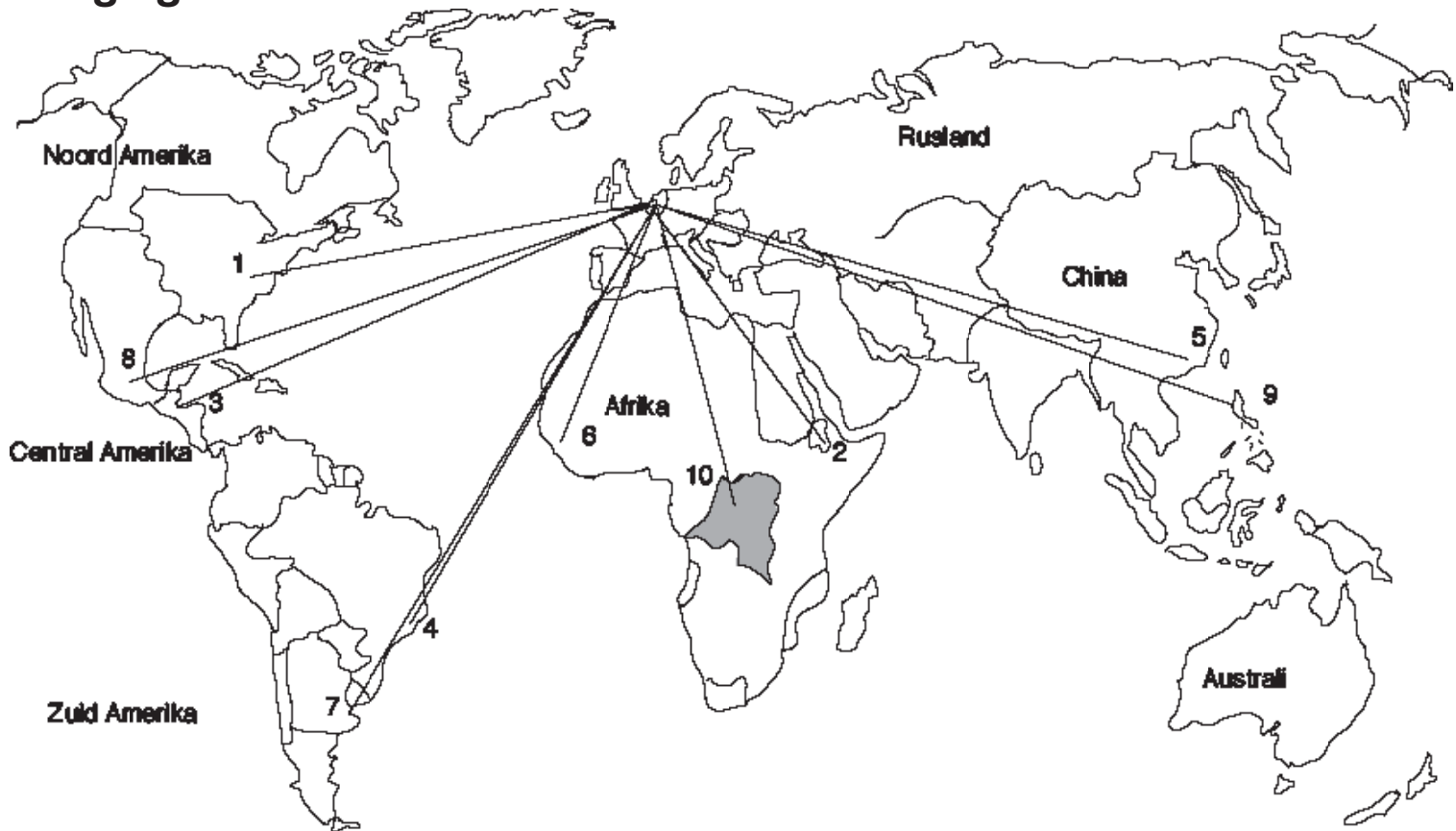

2. *Mevrouw Abts vervaardigt de eerste Belgische vlag*, olieverfschilderij, 26 augustus 1830, collecties Koninklijk Legermuseum

3. *Leopold, Louise-Marie en hun kinderen (Leopold, Filip, Charlotte), ets, collecties Koninklijk Legermuseum*

Pogingen tot kolonisatie

4. Onder Leopold I en Leopold II tracht België buitenlandse kolonies te verkrijgen.

Onder Leopold I:

- 1. Nederzettingen in het oosten van de Verenigde Staten (stichting van de steden Bruxelles en Belgium), 1840
- 2. Prospectie in Abessinië, (Ethiopië), 1840
- 3. Poging tot koloniale nederzetting in Santo Tomas de Guatemala, 1841-1850, Zuid-Amerika
- 4. Nederzetting in Brazilië, 1844-1875, Zuid-Amerika
- 5. Handelsfactorijen in China, 1844
- 6. Poging tot nederzetting in Rio Nunez (westkust van Afrika, Guinea), 1849-1858
- 7. Handelsfactorijen in Buenos Aires, 1857, Zuid-Amerika
- 8. Expeditie in Mexico, 1864-1867, Zuid-Amerika

Onder Leopold II:

- 9. Poging tot afkoop van de Filipijnen van Spanje, 1870-1874
- 10. Verovering van Congo, 1880

5. *Charlotte van België*, collecties Koninklijk Legermuseum

Activiteitenfiche voor de leerlingen

Leopold
en het ontstaan
van België

1. Talloze vrijwilligers begaven zich naar de grote steden om de Hollandse troepen te verjagen.

Aan de hand van drie objecten in de ruimte over de Belgische Revolutie kan je te weten komen waar die mannen vandaan kwamen.

Detail van het te vinden object	Waar de vrijwilligers vandaan kwamen	Tip
	<p>-----</p>	
	<p>-----</p>	<p>Vind de naam van de Belgische provincie bedoeld door de gouden letters op het object!</p>
	<p>-----</p>	<p>Deze vrijwilligers komen uit een buurland waarvan de naam met een F begint!</p>

Activiteitenfiche voor de leerlingen

2. Om elkaar te herkennen, droegen de vrijwilligers van de Belgische Revolutie een identiek kledingstuk. Bekijk de gravures op de achterwand van de vitrine, de schilderijen, de mannequin. Om welk kledingstuk gaat het? Beschrijf het of teken en kleur het.

3. Na de revolutie kiest het jonge België een vlag. Kijk om je heen (op de etsen, de schilderijen, de vlag van de vrijwilligers uit Parijs) en vind de vlag. Beschrijf de vlag.

kleuren: 1. :

2. :

3. :

Positie van de kleuren (diagonaal, verticaal, horizontaal) :

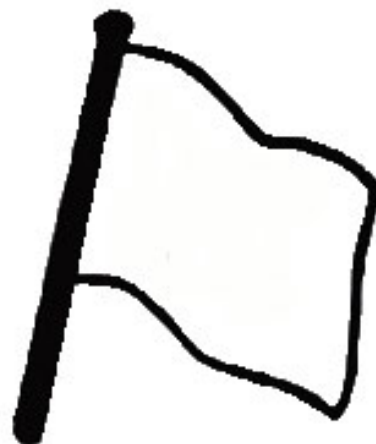
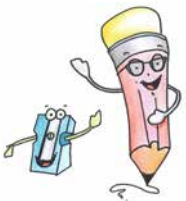
4. Bekijk nu de huidige Belgische vlag. Er hangen er verschillende aan de muren van de zaal. Wat is veranderd?

De kleuren of hun positie?

Teken :

de eerste vlag

de huidige Belgische vlag

Activiteitenfiche voor de leerlingen

 5. Boven de vitrine gewijd aan Leopold I (vitrine nr. 2) hangt een groot schilderij getiteld "Aan de koning, 21 juli 1832".

Aan de hand van het detail hiernaast kan je het vinden.

Vind de drie elementen die bewijzen dat het tafereel zich in België afspeelt.

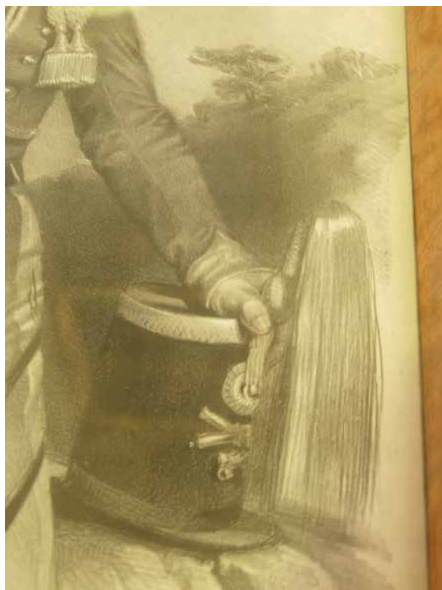
-
-
-

Een buste van Leopold I, gelijkend op die van het schilderij, staat in onze zalen opgesteld. Heb je die gevonden?

Wat vieren we ook vandaag nog op 21 juli?

 6. Bij zijn aankomst in België moet Leopold I aan het hoofd van zijn leger de Hollanders bestrijden. Vermits de meeste officieren trouw aan Willem van Oranje zijn gebleven, moet de koning nieuwe officieren vinden. Die komen vooral uit twee landen. Welke? Zoek de objecten waarvan je hier een detail ziet. Ze geven je de juiste antwoorden.

.....

Activiteitenfiche voor de leerlingen

7. In het midden van de vitrine over Leopold I bevindt zich een merkwaardig portret. Het is een “dubbelportret”. Bekijk het vanaf de rechterkant. Bekijk het vervolgens vanaf de linkerkant. Aan de ene zijde zie je de koning, aan de andere zijde een dame. Wie denk je dat ze is? Je vindt haar naam elders in de vitrine...

.....

8. Bekijk de voorstellingen (schilderijen, tekeningen, etsen, beeldhouwwerken) van de koning en de koningin. Met hun kleding en kapsel volgen ze de mode uit die tijd. Wat was toen in de mode?

Leopold I

*Mannenmode in de 19e eeuw
(omcirkel de juiste antwoorden)*

De mannen dragen:

nauw aansluitende broeken -

zeer wijde broeken

De kleren zijn:

veelkleurig – somber

Het haar is:

afgeschoren – kort geknipt

Louise-Marie

*Vrouwenmode in de 19e eeuw
(omcirkel de juiste antwoorden)*

De vrouwen dragen:

broeken - jurken

De kleren zijn:

*wijd, de vrouw is op haar gemak –
aansluitend,*

*de vrouwen zitten opgesloten in strakke
korsetten die de taille benadrukken*

Het haar is:

Lang en gekruld – sluik en zeer kort

Activiteitenfiche voor de leerlingen

9. Je kent misschien wel de Congresskolom, het monument in het centrum van Brussel op de foto hiernaast. Bovenop de kolom staat een beeldhouwwerk dat Leopold I voorstelt. Het Museum bewaart een schaalmodel van een ontwerp voor het beeldhouwwerk.

Zoek het model, het bevindt zich achter het veldbed. Op de sokkel staat te lezen: LEOPOLD EERSTE KONING DER BELGEN.

Beantwoord volgende vragen op basis van het beeldje in het Museum:

- Hoe gaat de koning gekleed?.....
.....

- Waarop steunt de koning? Waarom wordt hij zo voorgesteld?

.....
.....

Vergelijk het beeldje in het Museum met het beeld bovenop de kolom. Wat is het grote verschil tussen de twee?

.....
.....

10. Vóór de vitrine over Leopold I staat een veldbed. Als je weet dat de koning de hoofdbevelhebber van het leger is en dat dit bed volledig kan worden opgeplooid om het te vervoeren in de zwarte doos die ervoor staat, kan je raden in welke omstandigheden het bed werd gebruikt.

.....
.....

Activiteitenfiche voor de leerlingen

11. Zoek in de vitrine een ets die de koninklijke familie toont.

Identificeer de verschillende personages, op basis van volgende aanwijzingen:

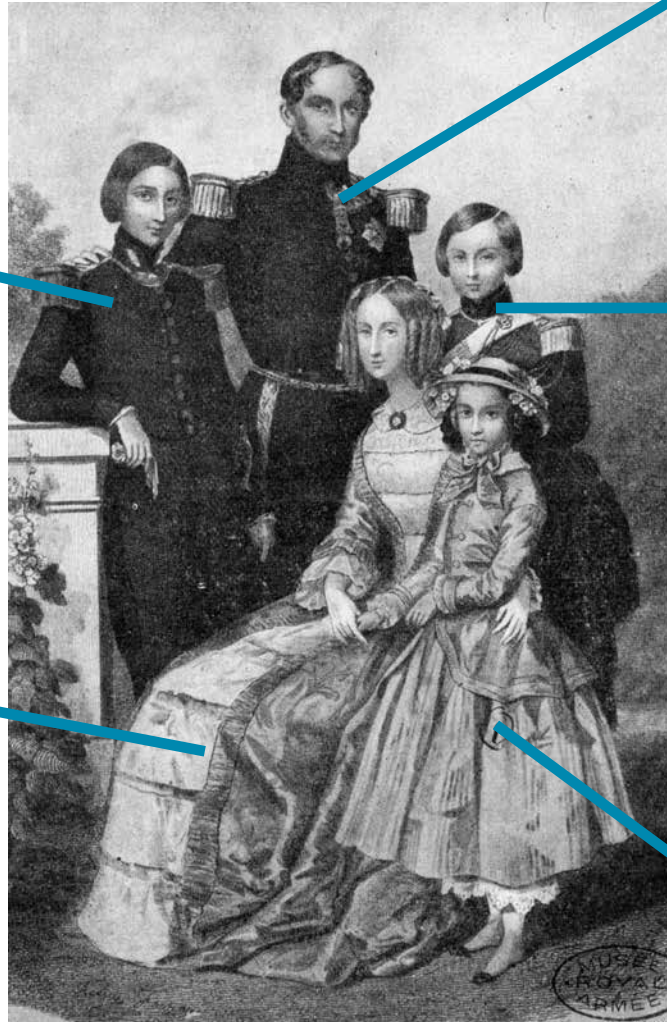
koning Leopold staat recht.

Louise-Marie draagt een blauwe jurk.

De toekomstige Leopold II staat rechts van de koning.

Charlotte is de enige dochter van het koningspaar

Filip is de jongste van de twee jongens.

Waar is Louis-Philippe, het vierde kind van de vorsten?

Een tip: 1833-1834

Activiteitenfiche voor de leerlingen

12. Zoek prinses Charlotte in vitrine nr. 034.

In 1864 worden Charlotte en haar echtgenoot Maximiliaan van Oostenrijk keizer en keizerin van Mexico. Belgische militairen vergezellen ze.

Bekijk de uniformen in de vitrine.

Lijken ze geschikt voor het klimaat van het land? Waarom (niet)?

.....

Als je het niet juist weet, bekijk dan het detail van het schilderij.

Samengevat kunnen we stellen dat de uniformen in de 19e eeuw:

vooral praktisch – vooral mooi

zijn (omcirkel het juiste antwoord).

13. Charlotte en Maximiliaan worden in Mexico niet echt hartelijk onthaald. De Mexicanen zien het inderdaad niet zitten dat buitenlanders aan het hoofd van hun land komen te staan.

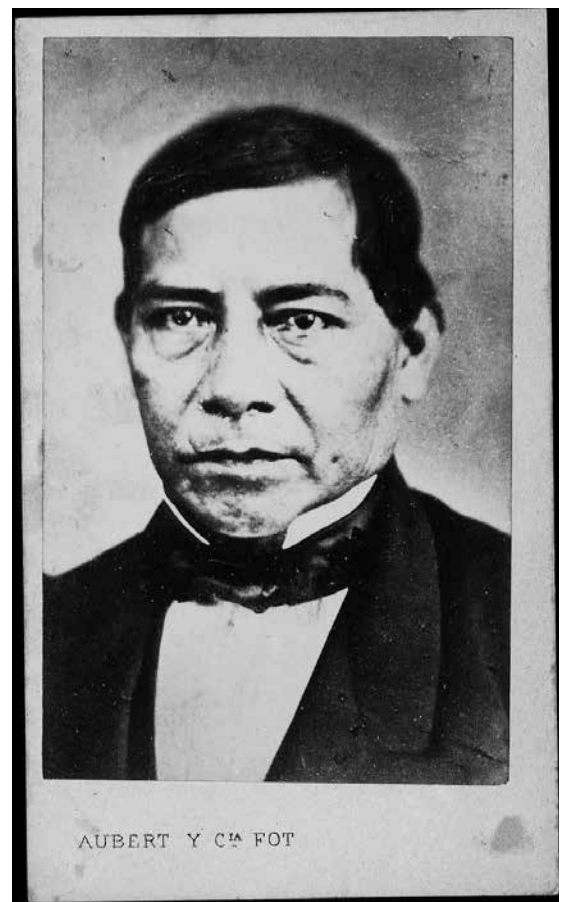

Zoek deze foto in de vitrine. Zo kom je de naam van de oppositieleider te weten.

.....

Alle foto's in de vitrine werden door een beroemde Franse fotograaf genomen (zijn naam staat op vele foto's vermeld):

Francois A_____

2 Leopold II

*Leopold II, collecties
Koninklijk Legermuseum*

Biografie

Leopold II wordt geboren in 1835. Hij is de tweede zoon van Leopold I en Louise-Marie.

Wanneer hij nauwelijks 18 is, treedt hij in het huwelijk met Marie-Henriëtte, aartshertogin van Oostenrijk. Het huwelijk wordt uitsluitend uit politieke overwegingen gesloten en de echtelieden passen dan ook niet bij elkaar. Het echtpaar krijgt vier kinderen: drie dochters (Clémentine, Stéphanie en Louise) en een zoon, maar deze laatste (Leopold) sterft op negenjarige leeftijd. Leopold II zal het verlies van zijn troonopvolger nooit verwerken.

Na het overlijden leven de echtgenoten apart: de koningin verblijft in Spa en de koning in Brussel. In 1865, bij de dood van zijn vader, wordt Leopold de tweede koning der Belgen.

Heel zijn koningschap lang ijvert Leopold II voor de verdediging van België: het land wordt inderdaad bedreigd door ambitieuze burens (Frankrijk en Duitsland). De publieke opinie en de regering zijn de mening toegedaan dat België zich niet hoeft te verdedigen en geen actief militair beleid hoeft te voeren, omdat zijn neutraliteit door de grote Europese mogendheden wordt gewaarborgd. De koning, daarentegen, acht goede verdedigingsplannen essentieel, omdat het land slecht beschermd is tegen de territoriale dromen van de buurstaten.

Vermits de vijand zowel uit Frankrijk als uit Duitsland kan komen, is het belangrijk de vallei van de Maas af te blokken en de steden Luik en Namen te versterken. Antwerpen moet een nationaal toevluchtsoord worden, een plek waar de koning, de regering en het leger in geval van terugtrekking terecht kunnen.

Dat is het plan dat door Albert I en later door Leopold III tijdens de twee wereldoorlogen wordt gevolgd, met weliswaar verschillende uitkomsten: Albert I trekt zich uiteindelijk achter het overstromingsgebied van de IJzer terug en Leopold III wordt met zijn soldaten gevangen genomen.

Naast de verdediging van het land buigt Leopold II zich ook over de rekrutering van het leger. Het leger is er inderdaad erg aan toe: de officieren

Wist u dat...?

-Het Museum bewaart talloze verrassende objecten, zoals verschillende schaalmodellen van schepen waarmee Leopold als kind speelde of de driewieler waarmee hij in Oostende rondtoerde.

- De talrijke bouw- en verfraaiingswerken die koning Leopold II in de hoofdstad liet uitvoeren, leverden hem de bijnaam "koning-bouwer" op. Het KLM bewaart verschillende zilveren truwelen waarmee de eerste steen van een gebouw werd gelegd, bijvoorbeeld van de triomfboog in het Jubelpark of de Onze-Lieve-Vrouwkerk in Laken.

Driewieler van Leopold II

Zilveren truwel

*collecties Koninklijk
Legermuseum*

bekommeren zich allerm minst om hun manschappen en de troepen bestaan uit vrijwilligers en lotelingen. De strijdmacht is dus een allegaartje van sombere individu's en armen die tegen betaling zonen van rijke families vervangen.

Dankzij de evolutie binnen de publieke opinie en de steun van de socialisten die een sociaal rechtvaardige dienstplicht vragen, kan Leopold II uiteindelijk, enkele dagen voor zijn dood in 1909, de wet ondertekenen die de persoonlijke dienstplicht van 15 maanden (tegen 28 tot 54 maanden ervoor) voor één zoon per familie instelt. De pen die hij daarvoor gebruikte, is in de vitrine te zien.

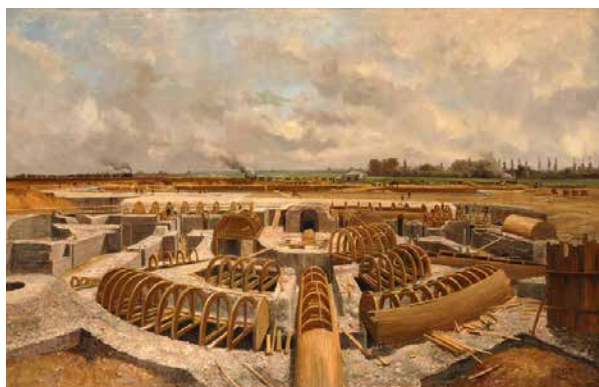
De koning ziet het steeds groot en wil van ons land een gerespecteerde en welvarende staat maken. België moet daarom een kolonie krijgen, hoewel behalve de koning niemand dat echt ziet zitten. De vorst voert het project toch uit, tegen de zin van de regering en ondanks de oppositie van de publieke opinie.

Congo, ontdekt door Stanley, wordt door de koning d.m.v. een privébedrijf (Association internationale du Congo) uitgebaat. Congo, een onafhankelijke soevereine staat, is dan het persoonlijke bezit van de koning.

De Belgen veroveren Congo onder het mom van een gewapende strijd tegen de Arabische slavendrijvers. Die hebben zich in Centraal-Afrika immense gebieden toegeëigend; ze houden razzia's in vijandelijke dorpen of tegen volkeren die zich niet willen onderwerpen, nemen gevangenen en verkopen die als slaven aan de Portugezen die op de Afrikaanse kusten handel drijven. De slaven worden vervolgens naar Amerika gestuurd (driehoekshandel). De Arabische slavendrijvers zijn ofwel medewerkers die argwanend in het oog worden gehouden, ofwel vijanden die verslagen moeten worden. De Belgen stichten een kolonie op de ruïnes van de slavenrijken.

Problemen laten niet lang op zich wachten: de uitbating van Congo kost meer geld dan ze opbrengt. Daarenboven wordt de publieke opinie verontrust door verhalen over gruweldaden tegen de zwarte bevolking die gedwongen wordt voor de kolonistoren te werken. Door het schandaal ziet de koning zich in 1908 genoodzaakt Congo aan de Belgische regering af te staan.

De handel in ivoor en rubber heeft de koning geen windeieren gelegd. Hij gebruikt zijn persoonlijke fortuin om de Belgische hoofdstad te verfraaien en prestigieuze gebouwen neer te zetten (het Jubelpark, het museum van Tervuren gewijd aan de rijkdommen

MOLS R., *De bouw van het fort van Loncin, 1890*, collecties Koninklijk Legermuseum

Pen waarmee Leopold II in 1909 de wet op de dienstplicht ondertekende, collecties Koninklijk Legermuseum

Begravenisplechtigheid van koning Leopold II, 1909, collecties Koninklijk Legermuseum

van Midden-Afrika, de koninklijke villa in Oostende,...). Koning Leopold II overlijdt in 1909, zonder mannelijke erfgenaam.

Illustraties 7 tot 12

7. Koningin Marie-Henriette, collecties Koninklijk Legermuseum

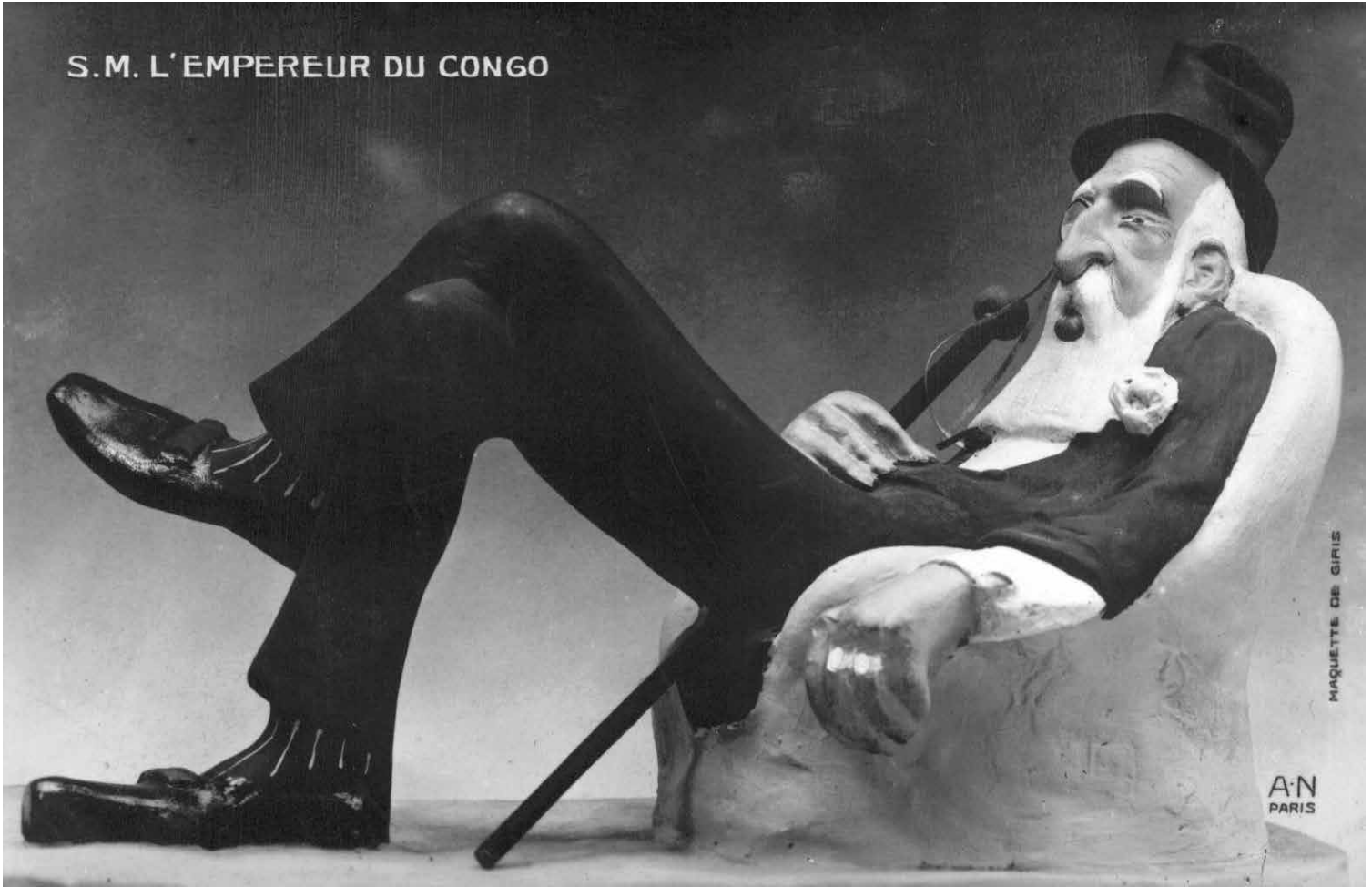

8. Postkaart van de Wereldtentoonstelling in 1897. Leopold II, de bouwheer van het Jubelpark en zijn opvolger, prins Albert, collecties Koninklijk Legermuseum

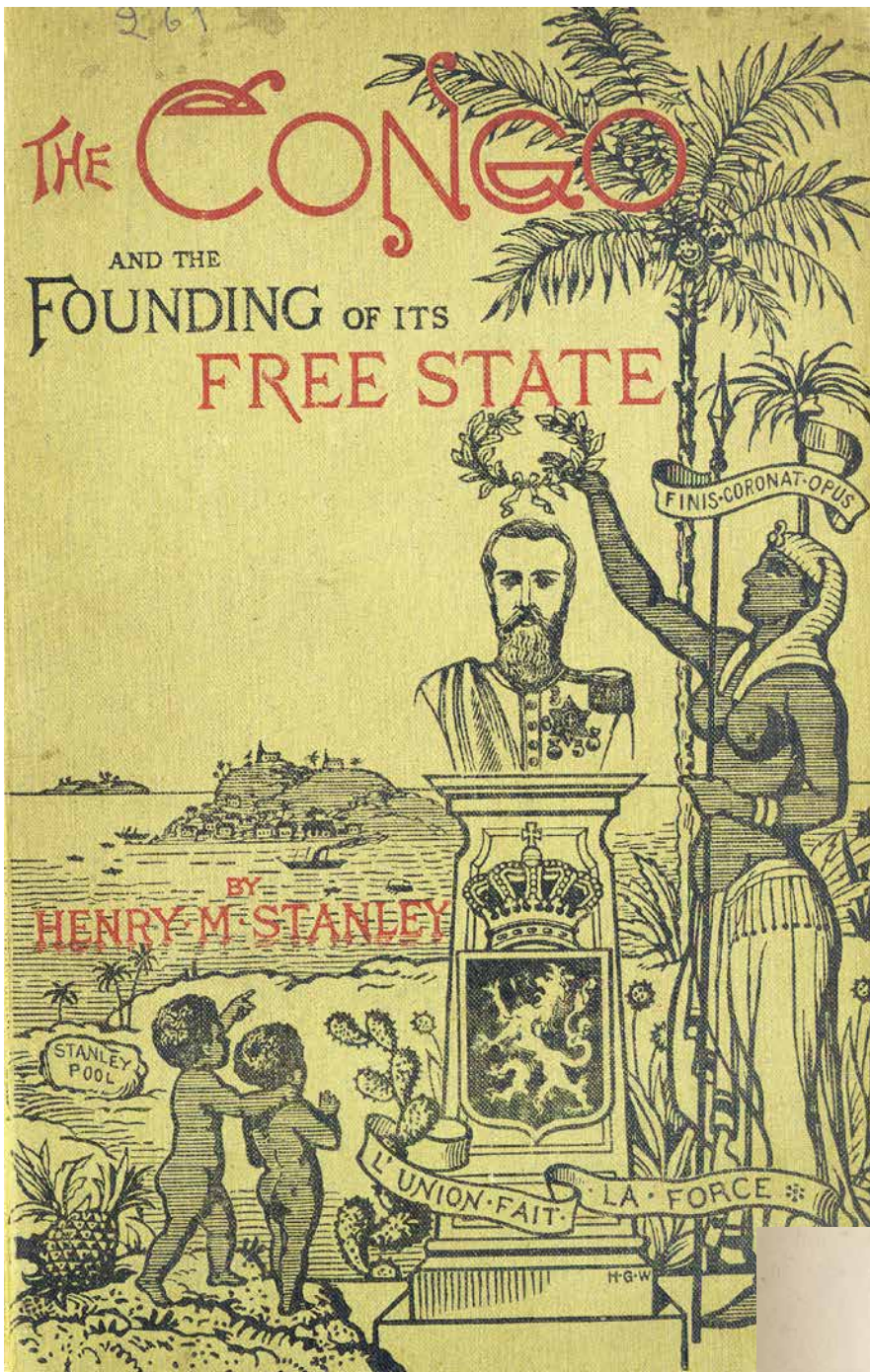

9. Eedaflegging van koning Albert I op de esplanade van het Jubelpark, collecties Koninklijk Legermuseum

S.M. L'EMPEREUR DU CONGO

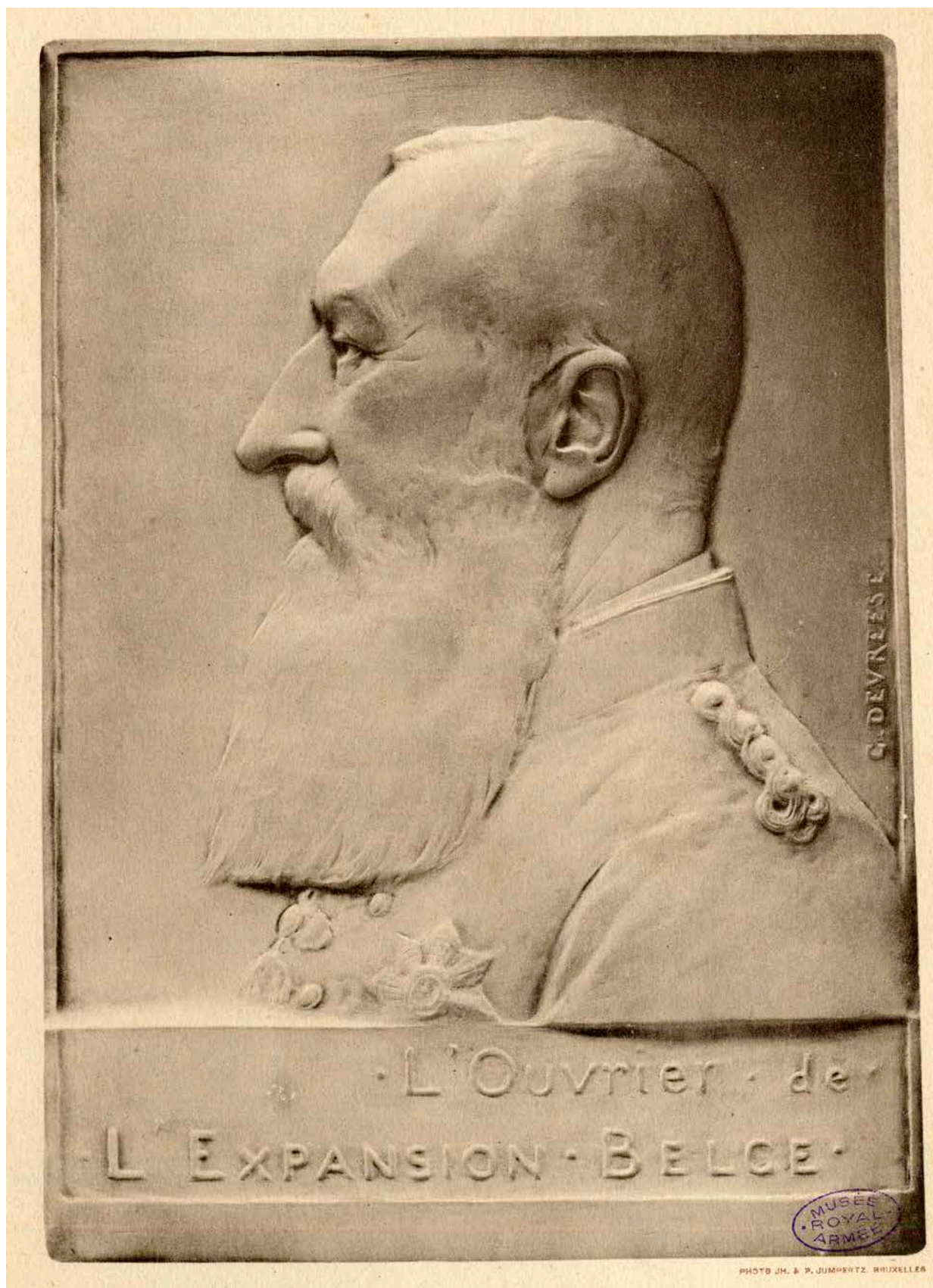
10. *Z.M. de keizer van Congo*, collecties Koninklijk Legermuseum

11. Kaft en opdracht van het boek van H. Stanley, *The Congo and the founding of its free state*, collecties Koninklijk Legermuseum

THIS NARRATIVE
OF
LABOUR, EXPLORATION AND DISCOVERY,
AND
HISTORY
OF A GREAT AND SUCCESSFUL
POLITICAL AND DIPLOMATIC ACHIEVEMENT,
IS, BY SPECIAL PERMISSION,
Most respectfully Dedicated to
HIS MAJESTY LÉOPOLD II.,
THE KING OF THE BELGIANS,
THE GENEROUS MONARCH WHO SO NOBLY CONCEIVED, ABLY CONDUCTED, AND
MUNIFICENTLY SUSTAINED THE ENTERPRISE WHICH HAS OBTAINED THE RECOGNITION
OF ALL THE GREAT POWERS OF THE WORLD, AND HAS ENDED IN
THE ESTABLISHMENT OF
THE CONGO STATE;
AND ALSO TO ALL THOSE GENTLEMEN WHO ASSISTED HIM BY THEIR ZEALOUS
SERVICE, TALENTS, MEANS, AND SYMPATHY, TO REALISE THE
UNIQUE PROJECT OF FORMING A FREE COMMERCIAL
STATE IN EQUATORIAL AFRICA,
BY THEIR HUMBLE AND OBEDIENT SERVANT,
THE AUTHOR.

London, April 1885.

12. Foto van een herdenkingsplaat (Bewerkstelliger van de Belgische expansie), collecties Koninklijk Legermuseum

Leopold II

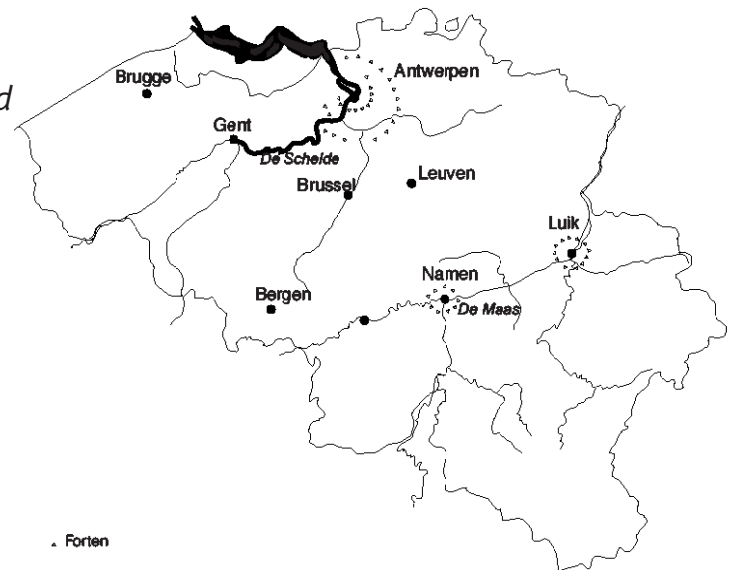
1. Tijdens het koningschap van Leopold II gaat België zich verdedigen tegen Frankrijk en Duitsland, twee landen die hun grondgebied wel eens ten koste van België zouden willen uitbreiden. Tussen vitrines 14 en 15 vind je drie schilderijen naast elkaar die aantonen dat België zijn vestingen uitbreidt.

Het bijschrift van één van de drie leert je dat het om één van de forten van _____ gaat.

Forten werden eveneens gebouwd rond (cirkeltjes in stippellijn op de kaart):

- _____ (tip: er wordt heerlijke stroop voor op de boterham gemaakt), tegen Duitsland;
- _____ (tip: het is de hoofdstad van Wallonië), tegen Frankrijk.

2. Bekijk het middelste schilderij. Het toont de bouw van het fort van Loncin, bij Luik. Het werd kort bij de grens gebouwd om de vallei van de Maas te verdedigen. Situeer het op kaart.

3. Bekijk het schilderij en vul de zinnen hieronder aan door tussen onderstaande woorden te kiezen: **locomotief, 1914, pleisterwerk, beton, stro, aarde, wagon, ijzer, koper.**

Om het fort te beschermen en te verdoezelen, wordt het half ingegraven. Dat wil zeggen dat er een groot gat wordt gegraven dat met wordt opgevuld om het te verstevigen en met wordt bedekt om het dak en de kanonnen zo veilig mogelijk te kunnen opstellen. Het bouw materiaal wordt ter plaatse gebracht met getrokken door..... . De rook uit hun schouwen is goed zichtbaar op de achtergrond. Spijtig genoeg is het gebruikte beton niet gewapend (er zijn geen staven ter versteviging). De forten kunnen dan ook niet weerstaan aan het Duitse geweld bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in augustus 19.. .

Activiteitenfiche voor de leerlingen

4. Leopold I heeft vruchteloos getracht België een kolonie te schenken. Zijn zoon, Leopold II, slaagt daar wel in. Zoek in de vitrine over de “Arabische veldtocht” (vitrine nr. 38) een sabel met het onderstaande opschrift. Vul het opschrift aan.

*Sabre d'honneur décerné par S. M.
le Roi, souverain de l'état
.....duau SS Lieutenant
O. Michaud en récompense de la
victoire qu'il remporta sur les
au Lomami le 23 novembre 1892*

*(Erezwaard verleend door Z.M.
koning....., vorst van de
..... staat aan onderluitenant
O. Michaud als beloning voor de
overwinning die hij behaalde op de
in Lomani op 23 november 1892)*

5. Gebruik nu de woorden die je in de voorgaande vraag hebt gevonden om de tekst hieronder aan te vullen. Sommige woorden zullen meer dan één keer moeten worden gebruikt.

*Op het einde van de 19e eeuw gaan de Belgen van start met de verovering van
..... onder het mom van een gewapende strijd tegen de slavendrijvers.*

*De hebben beslag gelegd op grote grondgebieden in Midden-Afrika. Ze
ontvoeren de Afrikanen om ze vervolgens als slaven aan de Portugezen te verkopen. De
slaven worden dan naar Amerika gestuurd (driehoekshandel). De Belgen bestrijden de
..... en stichten een kolonie in op de ruïnes van de slavenrijken.*

*....., soevereine staat, is een persoonlijk bezit van koning
De koning baat de kolonie uit door middel van een privébedrijf, de “Association
Internationale du”.*

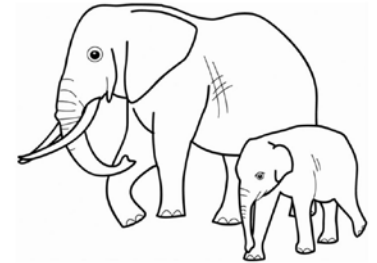
*De hoge uitbatingskosten van de kolonie en de verslagen over gruweldaden tegenover
de zwarte bevolking, die gedwongen wordt voor de kolonistoren te werken, dwingen
..... in 1908 aan de Belgische regering over te dragen.*

Activiteitenfiche voor de leerlingen

6. Congo bracht koning Leopold II veel geld op. Deze opbrengst werd door twee producten gegeneerd: rubber en Om het tweede product te vinden, moet je de vitrines over de “Arabische veldtocht” bekijken. Je zal er objecten vinden, gemaakt van dit harde en witte materiaal.

Ziehier een tip:

7. Met de opbrengst van de kolonie laat Leopold II in Brussel grote gebouwen optrekken om de hoofdstad te verfraaien. Je kent er minstens één. Bekijk de foto en identificeer het gebouw.

Het gaat om het

Als je straks tot in de arcades gaat, zal je het zilveren truweel zien waarmee de koning de eerste steen van de triomfboog legde.

Om de 5 andere bouwwerken van Leopold II te ontdekken, moet je de onnodige letters in het blok hieronder schrappen.

CRTYSERRESVANLAKENTORIAMEMMR
DERLIUYTERZJAPANSETORENONBEFM
MUSEUMVANTERVURENDSCBYTLKHBP
QWVHIPPODROOMVANOOSTENDEJHBK
DSAZERCHINEESPAVILJOENLKGDFVNB

Nu weet je meteen waarom koning Leopold II de koning-bouwer werd genoemd!

8. Keer terug naar de vitrine over Leopold II (vitrine nr. 9). Het Museum bewaart verschillende objecten die aangeven dat Leopold een “sportieve” man was.

Schrijf er hier één op:

Activiteitenfiche voor de leerlingen

9. Net voor zijn dood ondertekende koning Leopold II een wet waardoor één zoon per familie zijn militaire dienstplicht diende te vervullen. Zoek in de vitrine het object dat met dit evenement verband houdt.

Het gaat om een.....

10. Wat verder in de zaal vind je een heel groot schilderij. Hier zie je alvast een detail daarvan. Zoek het schilderij.

In het midden zie je koning en zijn echtgenote, koningin, te paard, samen met hun neven Boudewijn en Albert. De enige zoon van de koning was overleden en in die tijd mochten meisjes hun vader niet opvolgen. Boudewijn zou op 22-jarige leeftijd sterven. De opvolger van Leopold II is dus zijn neef, die de derde koning der Belgen zal worden.

Bekijk de personages weergegeven op het schilderij. Wat was toen in de mode?

Lang haar - een snor - een kaalgeschoren hoofd

(omcirkel het juiste antwoord)

11. In deze zaal worden talloze uniformen gepresenteerd. Bekijk ze goed en omcirkel het goede antwoord:

1. In de 19e eeuw (de tijd van Leopold I en zijn zoon Leopold II) zijn de uniformen fel gekleurd (rood, hemelsblauw, groen,...) **JUIST** - FOUT

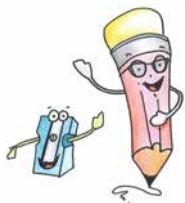
2. In de 19e eeuw dragen de militairen kogelvrije vesten. **JUIST** - FOUT

3. In de 19e eeuw dragen de militairen kepies, helmen of mutsen versierd met pluimen en pels. **JUIST** - FOUT

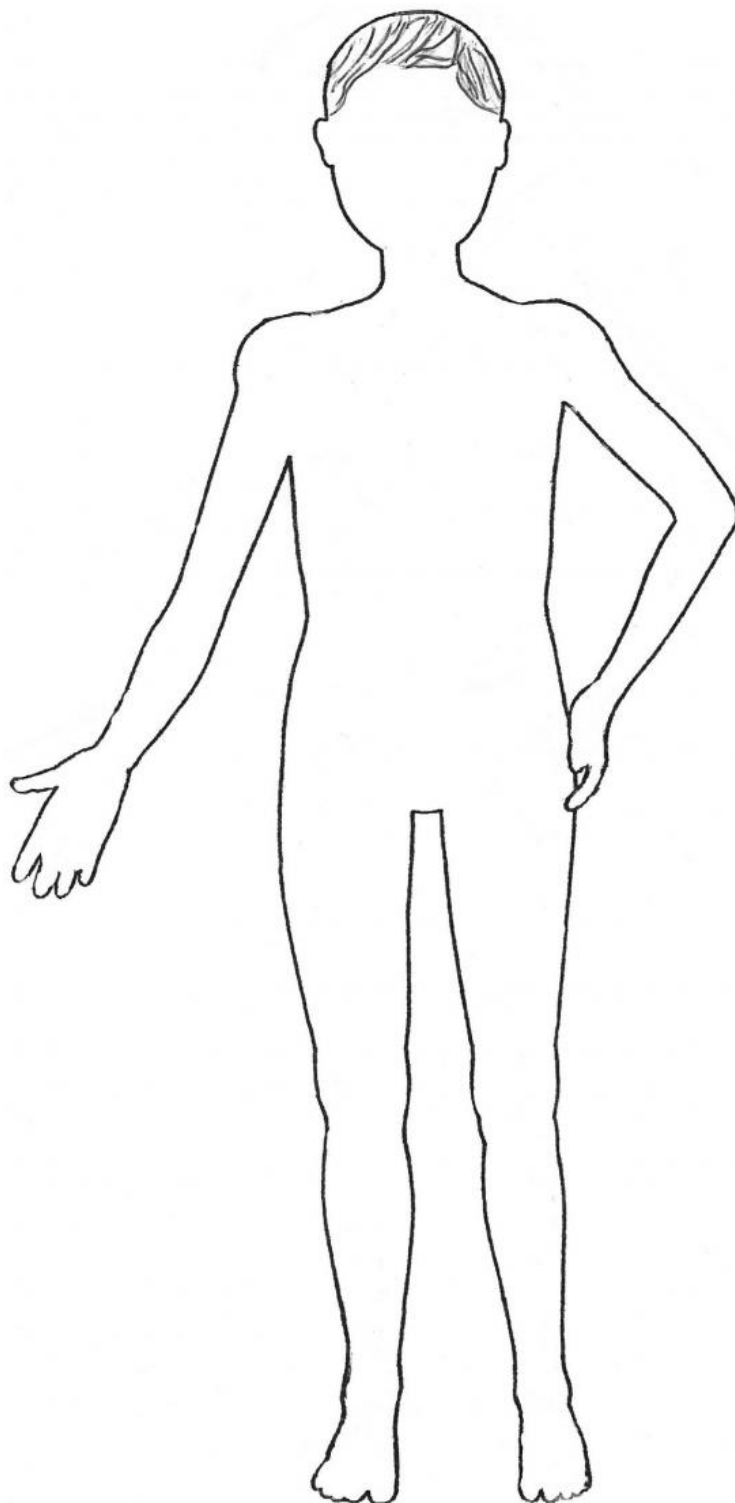
4. De uniformen zijn praktisch en comfortabel (ze zitten ruim, ze zijn licht en niet te warm of te koud). **JUIST** - FOUT

5. Het Belgische leger van de 19e eeuw geeft de voorkeur aan mooie soldaten, eerder dan aan soldaten die gemakkelijke kleren dragen. **JUIST** - FOUT

Activiteitenfiche voor de leerlingen

12. Kies een uniform van de 19e eeuw uit diegene die in de zaal worden tentoongesteld. Teken en kleur het op deze paspop.

3 Albert I

Albert I, collecties Koninklijk Legermuseum

Biografie

Albert I wordt geboren in 1875. Hij is de tweede zoon van Filip, graaf van Vlaanderen en broer van Leopold II. Leopold II had een zoon, Leopold, maar die overleed op negenjarige leeftijd. De koning ziet daarom zijn neef Boudewijn, de oudste zoon van de graaf van Vlaanderen, als zijn opvolger. De jongeman is heel populair, maar overlijdt spijtig genoeg op twintigjarige leeftijd heel onverwacht, waarschijnlijk aan een longontsteking. Het is dan ook zijn broer, de schuchtere Albert, die troonopvolger wordt. Leopold II loopt niet hoog op met zijn bedeesde neef.

Om zijn opvoeding te vervolmaken, reist prins Albert de wereld rond. Zo ontmoet hij Elisabeth, een jonge Beierse hertogin. Ze huwen op 2 oktober 1900 en krijgen drie kinderen: Leopold, Karel en Marie-José. Ze leiden een rustig en teruggetrokken leven, ver weg van de pracht en praal van het hof. Met de dood van Leopold II in 1909 komt Albert in de schijnwerpers te staan. De moord op de kroonprins van Oostenrijk-Hongarije in Sarajevo op 28 juni 1914 ontketent de Eerste Wereldoorlog. België wordt dadelijk met een ultimatum geconfronteerd: voor hun aanval op Frankrijk eisen de Duitsers vrije doorgang door het land. De Belgen weigeren en de Duitse troepen vallen op 4 augustus 1914 het land binnen. De forten op de Maas, Brussel en ten slotte Antwerpen vallen al snel in Duitse handen. De opmars van de vijand gaat gepaard met slachtpartijen en brandstichting. Het Belgische leger trekt zich achter de IJzer terug en weet de situatie te stabiliseren door de sluizen in Nieuwpoort open te draaien en de polders onder water te zetten. Een klein stuk Belgisch grondgebied, achter Nieuwpoort en Diksmuide, blijft onbezet. Koning Albert en het leger houden er vier jaar stand. De Belgische regering heeft zich in de buurt van Le Havre, in het noorden van Frankrijk, gevestigd. De koning wenst zelf het Belgische militaire beleid uit te stippelen en het bevel over het leger te voeren.

Wist u dat... ?

Wegens hun acties tijdens de Eerste Wereldoorlog werden koning Albert en koningin Elisabeth “Koning-Ridder” en “Koningin-Verpleegster” bijgenaamd. Niet alleen ter gelegenheid van zijn huwelijk, maar ook voor zijn rol tijdens de Grote Oorlog kreeg de koning verschillende onderscheidingen. Die zijn te zien op de 2e verdieping van de Bordiauhal.

Albert I aan het front, collecties Koninklijk Legermuseum

Koning Albert is de mening toegedaan dat België geen aanleiding tot het conflict heeft gegeven, maar er enkel werd in meegesleept; zijn handelingen worden dan ook door deze zienswijze ingegeven. Hij spreekt nooit over “onze geallieerden”, maar over de “garanten” van de geschonden Belgische neutraliteit. Via tussenpersonen poogt hij verschillende keren met de Duitsers te onderhandelen, maar dat loopt op niets uit.

Hij weigert het Belgische leger onder geallieerde controle te plaatsen en spaart heel wat soldatenlevens door niet aan kostelijke en nutteloze offensieven mee te werken.

Zijn aanwezigheid aan het front, zijn bekommernis om mensenlevens en het engagement van koningin Elisabeth aan zijn zijde versterken het prestige van de monarchie.

Albert I is een fervent bergbeklimmer en op 17 februari 1934 komt hij in Marche-les-Dames, in de buurt van Namen, door een val om het leven. Hij wordt in de koninklijke crypte van de Onze-Lieve-Vrouwkerk van Laken begraven.

Prins Karel, koningin Elisabeth, koning Albert, prins Leopold en prinses Marie-José, collecties Koninklijk Legermuseum

Illustraties 13 tot 17

13. MADYOL J.J., *Koning Albert I*, collecties Koninklijk Legermuseum

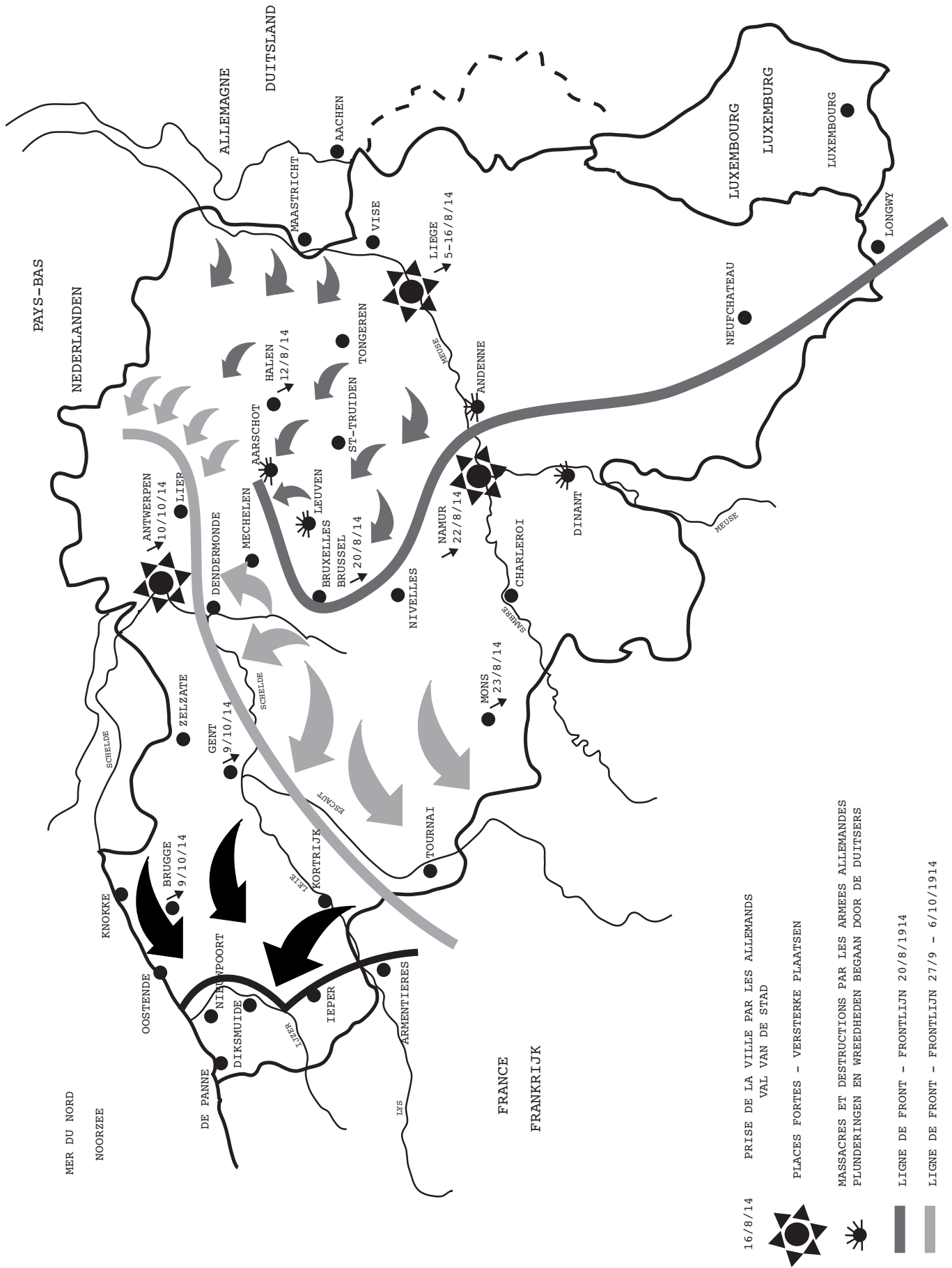
14. *Patriottisch kenteken verkocht tijdens de Eerste Wereldoorlog, collecties Koninklijk Legermuseum*

15. PATRIDGE B., *Unconquerable* (onoverwinnelijk), koning Albert I daagt keizer Willem II uit, collecties Koninklijk Legermuseum

16. *Hedenkingsmedaille voor koning Albert I, collecties Koninklijk Legermuseum*

17. Kaart van de invasie van België tijdens de Eerste Wereldoorlog, collecties Koninklijk Legermuseum

Activiteitenfiche voor de leerlingen

1. Het koningschap van Albert I wordt gekenmerkt door de Eerste Wereldoorlog. In deze zaal heeft elk land dat aan de oorlog heeft deelgenomen één of meerdere vitrines. Loop in de zaal rond en som 5 van die landen op:

- 1..... 3
- 2..... 4
- 5.....

2. Ga nu naar de afdeling over het interbellum. Deze zone behandelt de periode na de Eerste Wereldoorlog. België maakte dan een reeks economische, politieke en sociale omwentelingen mee. Zoek daar twee voorbeelden van in het grote plexi boek.

-
- .
-
- .

3. Het paneel "België van 1918 tot 1936" vermeldt de bijnaam van Albert I.

De Koning-

Waarom kreeg hij die bijnaam? (omcirkel het juiste antwoord)

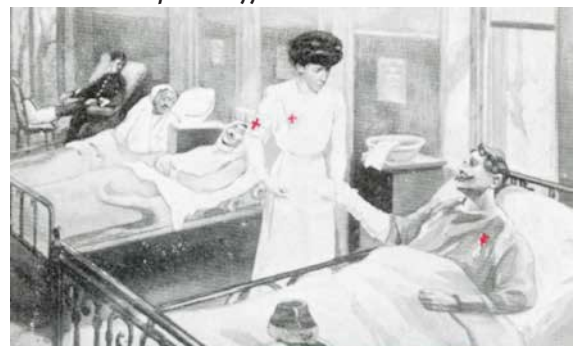
a. Albert was een goed ruiter.

b. Als opperbevelhebber van het leger weigerde hij zijn soldaten op te offeren in nutteloze gevechten en bleef hij bij hen in plaats van in een ander land een veilig onderkomen te zoeken.

c. Albert hield veel van de middeleeuwen.

4. Deze postkaart, bewaard in ons documentatiecentrum, laat vermoeden welke bijnaam aan de koningin werd gegeven.

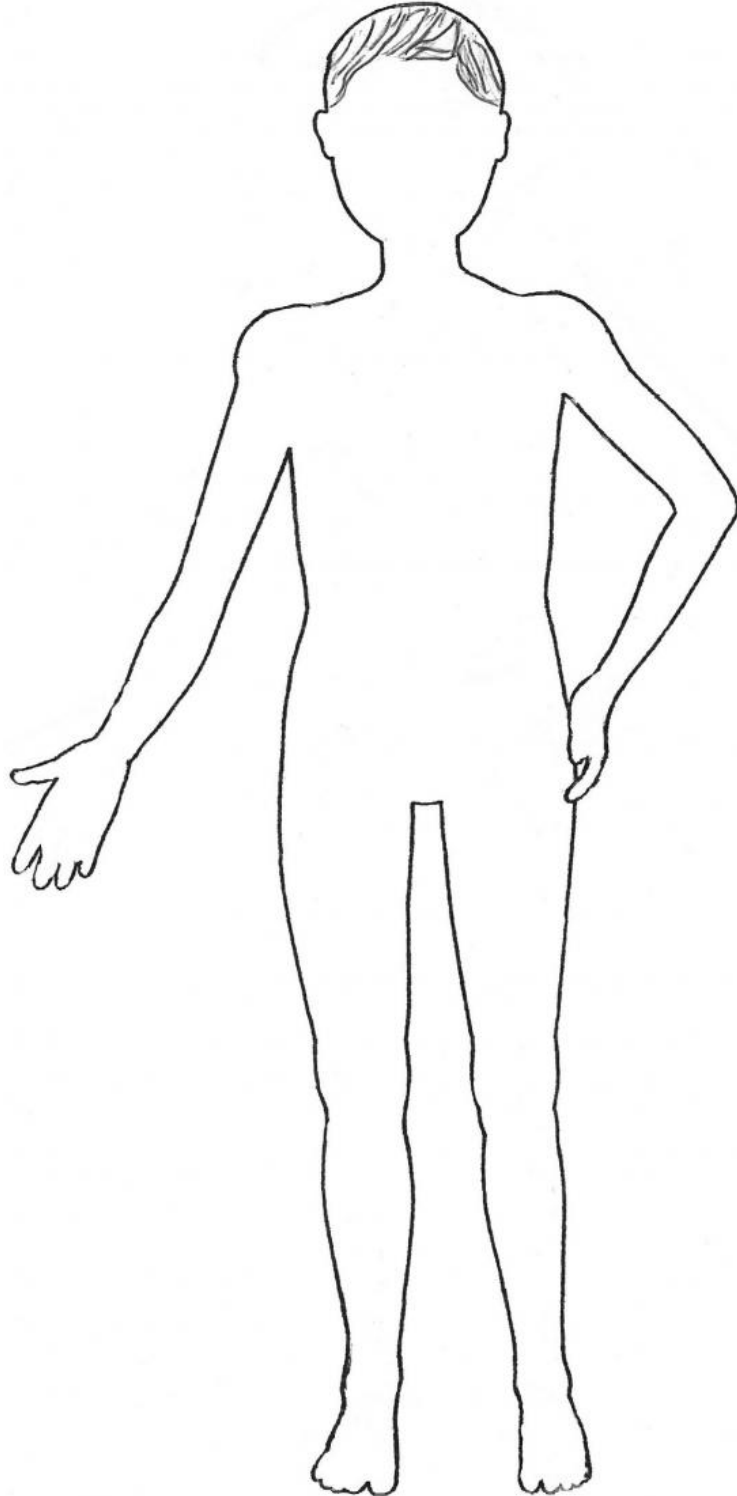
Activiteitenfiche voor de leerlingen

5. Bekijk het uniform in de vitrine. Het is het uniform van koning Albert I. Op het schilderij dat links van jou aan de muur hangt, draagt de koning hetzelfde uniform.

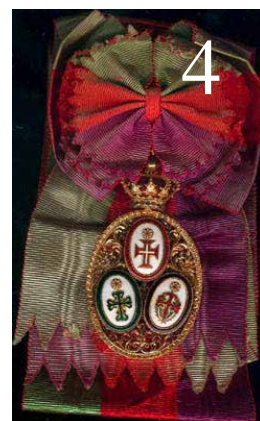
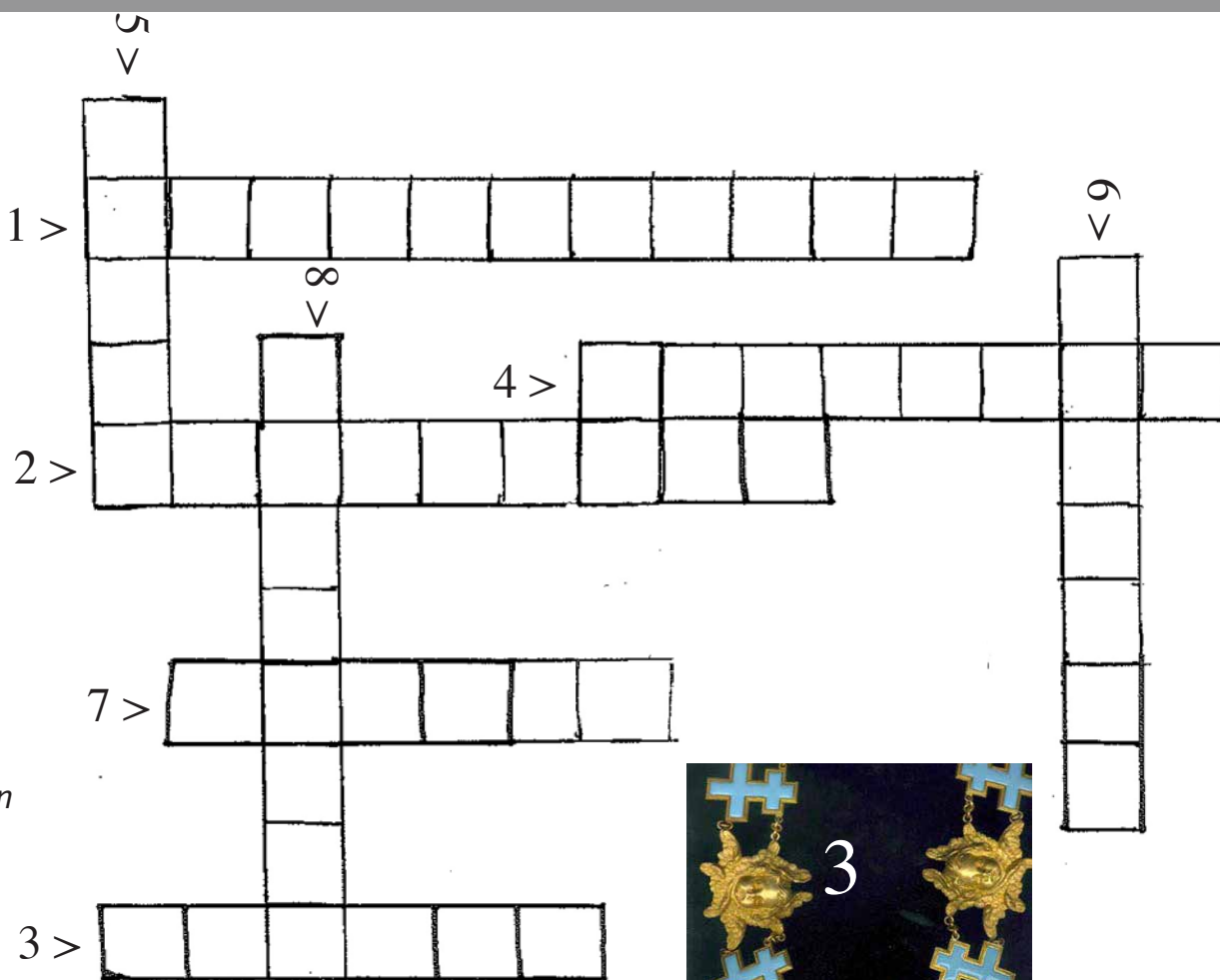
Teken en kleur het uniform van Albert I op de paspop. Vergelijk vervolgens met het uniform uit de 19e eeuw dat je voor de activiteitenfiches over Leopold II hebt getekend. Wat zijn de verschillen tussen de twee uniformen?

Activiteitenfiche voor de leerlingen

Albert kreeg verschillende eretekens als beloning en bedanking voor zijn houding tijdens de Eerste Wereldoorlog en ter gelegenheid van zijn huwelijk. Zoek uit welke landen de eretekens hieronder vandaan komen en schrijf hun naam in het raster.

Eén land veranderde sinds de periode van Albert I van naam:
(vandaag heet het land Iran).

Activiteitenfiche voor de leerlingen

7. Op de eerste verdieping van de Grote Hal, in de luchtvaartafdeling, zie je vliegtuigen die tijdens de Eerste Wereldoorlog werden gebruikt. Helemaal achterin de hal, voor het raam, staat een raar vliegtuig opgesteld: het kan op het water landen en opstijgen. Het vliegtuig heeft een verband met de koninklijke familie want met twee zulke toestellen vlogen koning Albert en koningin Elisabeth in 1918 naar Engeland.

Hoe heet een vliegtuig dat op het water kan landen en opstijgen? (tip: kijk op het bordje met uitleg):

.....

Bekijk het vliegtuig goed en noteer welke aanpassingen werden doorgevoerd om op het water te kunnen landen en opstijgen.

1

.....

2

.....

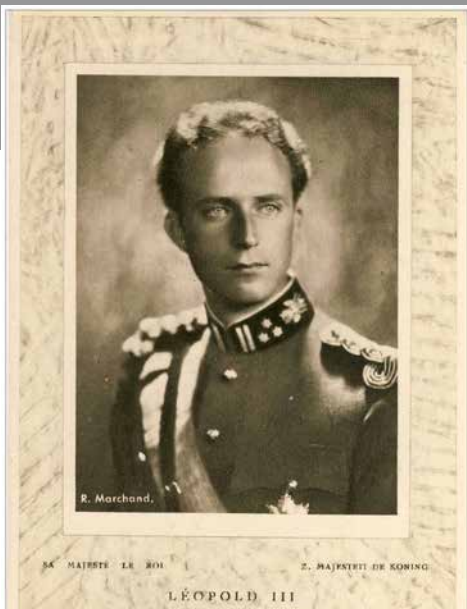
4

.....

3

.....

4 Leopold III

Leopold III, collecties Koninklijk Legermuseum

Biografie

De dood van Albert I plaatst zijn zoon Leopold op de troon. De toekomstige Leopold III wordt geboren in 1901. Hij heeft een zus, Marie-José, geboren in 1906 en een broer, Karel, geboren in 1903. Leopold is 25 wanneer hij tijdens een reis door Zweden prinses Astrid ontmoet, de dochter van hertog Karel en prinses Ingeborg. Ze huwen op 4 november 1926. Met haar glimlach en spontaneïteit weet de prinses de Belgische bevolking onmiddellijk te verleiden.

Het echtpaar krijgt drie kinderen: Joséphine-Charlotte in 1927, Boudewijn in 1930 en Albert in 1934. Koningin Astrid sterft in 1935 bij een auto-ongeval in Küsnacht in Zwitserland. De herinnering die ze nalaat, geeft meteen aanleiding tot een ware cultus.

Astrid, collecties Koninklijk Legermuseum

Het koningschap van Leopold III wordt niet enkel door deze persoonlijke tragedie gekenmerkt, maar ook door de Tweede Wereldoorlog.

In de loop van de jaren '30 wordt de dreiging vanuit Duitsland met de machtsovername van Hitler steeds groter. Leopold III wil België een tweede conflict besparen. Hij opteert voor een neutraliteitspolitiek, samen met Nederland, Zweden, Luxemburg,...

In de vroege ochtend van 10 mei 1940 schenden de Duitse troepen zonder ultimatum of oorlogsverklaring de grens van Nederland, van België en van het Groothertogdom Luxemburg.

Het Belgische leger wordt door de gewelddadige invasie overspoeld. Door de technologische en tactische superioriteit van het Duitse leger is de strijd heel ongelijk. De Duitsers rukken razendsnel op en op 17 mei bevinden ze zich in Brussel. Het Belgische leger moet richting kust terugplooiën en verkeert in een onhoudbare positie.

De koning besluit te capituleren. De overgave zonder voorwaarden gaat in op 28 mei om 4u00. De veldtocht heeft 18 dagen geduurd, 6.000 militairen hebben het leven verloren, net als 6.000 burgers en 225.000 soldaten werden gevangen genomen en naar kampen in Duitsland gestuurd.

Leopold III tijdens de Tweede Wereldoorlog, collecties Koninklijk Legermuseum

Tussen koning Leopold III en zijn regering is de spanning te snijden. Hun definitieve breuk vindt op 25 mei 1940 in het kasteel van Wijnendale plaats. De ministers dringen er bij de koning op aan om de strijd tegen Duitsland samen met Groot-Brittannië en Frankrijk voort te zetten. De koning weigert hun raad op te volgen en besluit het lot van zijn troepen te delen.

Hij beschouwt zich als een krijgsgevangene en houdt geen publieke politieke activiteiten meer.

Officieus bekommert de koning zich om het lot van zijn land. Op 19 november 1940 wordt de vorst in Berchtesgaden door Hitler ontvangen. Hij vraagt de Führer de bezettingslasten te verlichten, de bevolking beter te bevoorraden en de soldaten die nog in Duitsland worden vastgehouden vrij te laten. Leopold boekt echter geen enkel resultaat.

Het onderhoud met Hitler, de breuk met de regering, zijn gereserveerde houding tegenover het verzet en de Geallieerden, de opinie van zijn entourage die deels de Nieuwe Orde goedgezind is, zijn aarzeling om een nieuwe regering samen te stellen en een corporatistische grondwet uit te vaardigen, zijn huwelijk met Lilian Baels in 1941 (het echtpaar krijgt drie kinderen: Alexander, Marie-Christine en Marie-Esmeralda) dat aantoont dat hij geen door verdriet gebroken weduwnaar is: al deze elementen worden op diverse wijzen geïnterpreteerd en verdelen grondig de publieke opinie. Deze polemiek, reeds verspreid door een deel van de clandestiene pers, leidt uiteindelijk tot de Koningskwestie.

In 1944 nemen de Duitsers de koninklijke familie mee naar Oostenrijk. Ze wordt op 7 mei 1945 door het Amerikaanse leger bevrijd. De vragen die zijn houding tijdens de oorlog heeft opgeroepen en de voorwaarden die hij op zijn beurt stelt, maken dat de koning niet naar België terugkeert en tijdelijk de macht aan zijn broer Karel overdraagt, die het regentschap waarneemt. Op 20 september 1944 legt prins Karel de grondwettelijke eed af. Hij oefent zijn koninklijke prerogatieven uit tot 20 juli 1950.

Met een referendum dat in maart 1950 in België wordt gehouden, spreekt de bevolking zich vóór de terugkeer van de koning uit, maar het land blijkt toch grondig verdeeld. De voorstanders van de terugkeer van de koning behalen 57,68% van de stemmen, met evenwel grote regionale verschillen. Op 22 juli 1950 komt koning Leopold III in Brussel aan; na hevige onlusten begin augustus besluit de koning echter de troon aan zijn zoon af te staan. Gelet op het feit dat het onmogelijk blijkt het land rondom zijn figuur te verenigen, kiest Leopold III ervoor in juli 1951 troonsafstand te doen, ten voordele van zijn zoon Boudewijn.

Na zijn troonsafstand geeft koning Leopold zich over aan zijn passies: ontdekkingsreizen, natuurbehoud, fotografie en etnografische reportage.

Hij overlijdt in 1983.

Illustraties 18 tot 20

Leopold III en Boudewijn bij de troonsafstand, collecties Koninklijk Legermuseum

Karel, regent van 1944 tot 1950, collecties Koninklijk Legermuseum

Wist u dat...?

Het regentschap van prins Karel is de periode van de Koningskwestie. Die evenementen zaaien in België heel wat verdeeldheid, met stakingen en onlusten tot gevolg. Tussen september 1944 en augustus 1950 volgen niet minder dan negen regeringen elkaar op. Na het regentschap trekt prins Karel zich uit het openbare leven terug. Hij verblijft dan hoofdzakelijk in zijn villa op het koninklijke domein van Raversijde (Oostende). De prins tekent en schildert (hij signeert zijn werken met “Karel van Vlaanderen”), exposeert zijn oeuvre en heeft heel wat contacten in artistieke kringen.

18. *Koningsgezinde pin vervaardigd uit een muntstuk van 25 cent uit 1940, monogram van Leopold III, bezet België /passief verzet tegen de vijand, collecties Koninklijk Legermuseum*

19. *Kantine die tijdens de Tweede Wereldoorlog aan koning Leopold III toebehoorde, collecties Koninklijk Legermuseum*

20. *Uniform van koning Leopold III tentoongesteld in de afdeling over het interbellum, collecties Koninklijk Legermuseum*

Activiteitenfiche voor de leerlingen

4

Leopold III

1. Dit is het uniform van Leopold III (afdeling interbellum, vitrine 04). Vul de tekst hieronder aan. Gebruik daarvoor het paneel gewijd aan Leopold III, rechts van het uniform.

Koning Albert I sterft op 17 februari 1934 in Marchelles-Dames tijdens een bergbeklimmingsongeval. Zijn zoon,....., jaar oud, wordt op februari 1934 de koning der Belgen.
Net zoals zijn vader tracht Leopold het land voor een nieuwe te behoeden.

2. België heeft een status van gewapende neutraliteit, d.w.z. dat in geval van een conflict België geen partij mag kiezen voor een land, maar zich wel mag verdedigen als het wordt aangevallen.
Zoek in de vitrine wie zich achter het uniform bevindt (vitrine 01). Met welke wapens gaat België zich beschermen?
Geef twee voorbeelden:

-
-

3. De titelpagina van de krant "Le Soir" hangt rechts naast de kaart van België ("Belgisch leger – veldtocht van mei 1940).
Welk evenement wordt daar aangekondigd

.....
.....
.....

Het neutrale België kan op deze aanval geen antwoord bieden. Welke twee Europese landen roept het te hulp?

-
-

De krant draagt de datum van mei 1940. De aanval heeft dus plaatsgehad op mei 1940.

(Vergeet niet dat een krant ten vroegste een dag na een evenement verschijnt. De journalisten moeten inderdaad de artikels schrijven, de krant moet worden opgemaakt

Activiteitenfiche voor de leerlingen

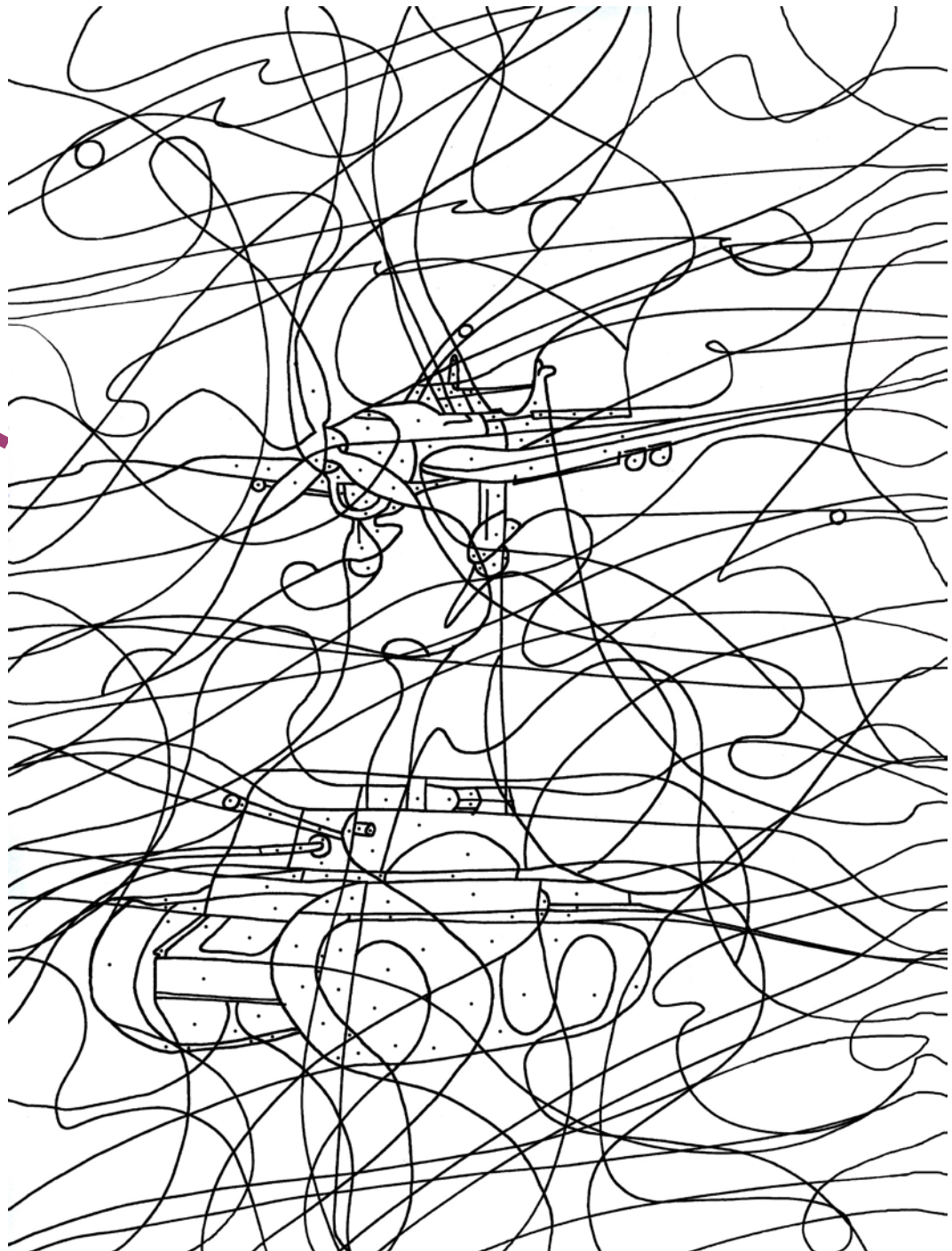
4. Om de Belgische verdediging te doorboren en snel op te rukken, past het Duitse leger de techniek van de “bliksemoorlog” (Blitzkrieg) toe. Het gebruikt daarvoor twee wapens. Het ene bombardeert en vernielt alles wat zich op de grond bevindt, waardoor het andere snel kan oprukken. Om te weten te komen over welke wapens het gaat, kleur je de vakjes die een punt bevatten.

Zoek vervolgens de maquettes van deze twee wapens in de vitrines 05-06 (tegenover de slede). Welke naam dragen ze? (lees het bijschrift dat op de vitrine is geplakt)

.....
.....

.....
.....

Activiteitenfiche voor de leerlingen

5. Bekijk en beluister de film “De 18-daagse veldtocht”. Verbind onderstaande elementen met de juiste datum. Lees de omschrijvingen alvorens de film te bekijken.

De Duitsers nemen Brussel in.	*	*	10 mei 1940
Koning Leopold stuurt een onderhandelaar naar de Duitsers.	*	*	11 mei 1940
De Duitsers schenden de Belgische neutraliteit door het land binnen te vallen.	*	*	27 mei 1940
België geeft zich zonder voorwaarden over.	*	*	20 mei 1940
De Belgen plooiën zich achter de K-W-linie terug en sluiten bij de Fransen en de Engelsen aan.	*	*	16 mei 1940
De Geallieerden trekken zich terug achter de Leie.	*	*	28 mei 1940

6. Op 28 mei geeft België zich over, vermits het Duitse leger te sterk blijkt. Hieronder de boodschap die koning Leopold III na de capitulatie aan het Belgische leger richt:

“Officieren, onderofficieren, soldaten,

U werd op onverwachte wijze in een zeer gewelddadige oorlog meegesleurd en u hebt moedig gevochten om het nationale grondgebied te verdedigen. Uitgeput door een ononderbroken strijd tegen een vijand die over veel meer manschappen en materiaal beschikt, zijn we nu verplicht ons over te geven.

De Geschiedenis zal zeggen dat het Leger zijn volledige plicht heeft gedaan. Onze eer is gered. De ruwe gevechten en de slapeloze nachten mogen niet nutteloos zijn geweest. Ik vraag u niet ontmoedigd te raken, maar u waardig te gedragen. Het buitenland moet onze houding en onze discipline blijven bewonderen.

Ik laat u niet achter in de ongelukkige situatie die ons treft en ik blijf over uw lot en dat van uw familie waken. Morgen gaan we aan de slag met de vaste wil ons land uit zijn ruïnes te doen herrijzen.”

Hoe spreekt de koning zijn troepen toe? Welke boodschap tracht hij over te maken?

.....

Ga nu onder het vliegtuig staan dat aan de zoldering hangt. Daar vind je de vitrines nr. 04-05-07-08.

7. Wat gebeurt er met het Belgische leger na de capitulatie? Je vindt het antwoord in de vitrines 04-05.

Vervolledig de tekst:

Om te voorkomen dat ze de wapens opnieuw zouden opnemen, worden de Belgen genomen. Ze worden naar gestuurd. Op deze kaart van Duitsland staan de verschillende kampen aangeduid. De militairen worden per graad gegroepeerd. De worden in Oflag opgesloten, de onderofficieren, korporaals en soldaten in Deze laatsten moeten voor de Duitsers in boerderijen, fabrieken of werken, zoals je kan zien op de tekening (nr. 1) in vitrine 4.

De tekeningen gemaakt door de gevangenen geven hun gemoedstoestand aan. Wat hoopten ze eerst en vooral?

.....
.....

8. Wat gebeurt er met de Belgische ministers na de capitulatie? Je vindt het antwoord in vitrine 08.

Vervolledig de tekst:

Het leger en zijn bevelvoerder, de koning, worden genomen (de militairen worden in kampen opgesloten, terwijl Leopold en zijn familie huisarrest krijgen in het kasteel van Laken). Verschillende ministers verlaten België en gaan naar, waar diverse andere landen ook een onderkomen hebben gevonden (Nederland, Noorwegen, Polen,...). De ministers zetten hun strijd tegen Duitsland van daaruit voort.

Activiteitenfiche voor de leerlingen

9. Wat gebeurt er met de bevolking na de capitulatie?

Deze rode auto werd in België gemaakt. Zoek de naam van de firma. Een tip: kijk op de wioldoppen of de radiator van de auto. We zoeken een afkorting (2 letters) :

.....

Teken het symbool van de firma.

Deze auto werd tussen 1934 en 1937 in België geproduceerd. Een ander model, "Prins Boudewijn" genaamd, werd tussen 1933 en 1937 vervaardigd. Afgaande op deze data, waarom kregen de auto's de naam van de zonen van Leopold III?

.....

Bekijk het tafereel waarin de auto staat opgesteld. Wat gebeurt er?

.....
.....

Bekijk de foto's op de muur.

Waren er toen veel auto's? JA - NEEN

Waarom?

- Ze waren heel duur en dus enkel voor de rijken weggelegd.
- Er waren niet veel fabrieken die ze konden produceren.
- De wegen waren in slechte staat en niet berijdbaar.

Hoe verplaatsten de burgers zich meestal tijdens hun exodus?

.....
.....
.....

Boudewijn, collecties Koninklijk Legermuseum

5 Boudewijn

Biografie

Door de troonsafstand van zijn vader, Leopold III, komt de jonge Boudewijn op 21-jarige leeftijd op de troon. Deze troonsbestijging in dramatische omstandigheden volgt op een kindertijd en adolescentie getekend door de dood van zijn moeder en de oorlog.

Boudewijn bestijgt de troon zonder daar echt te zijn op voorbereid en dat terwijl de positie van de koning door de Koningskwesie sterk in vraag wordt gesteld. De afwezigheid van de koning en zijn zwakke situatie hebben een machtsvacuüm gecreëerd, dat de politieke partijen maar al te graag opvullen.

In de vijftiger jaren legt de jonge en onervaren koning slechts weinig gewicht in de politieke schaal. Hij interesseert zich des te meer voor het koloniale beleid. In 1955 maakt hij een gevierde rondreis in Congo. Daar ziet de bevolking de “droeve koning” voor het eerst lachen. Tijdens Boudewijns koningschap dwingt Congo in 1960 de onafhankelijkheid af. Dat gebeurt in bloedige omstandigheden, met onder andere de moord op de leider van de onafhankelijkheidsstrijd Patrice Lumumba, een muiterij in het Congolese leger en een slachtpartij onder de Europeanen. Mobutu grijpt de macht.

In 1960 treedt Boudewijn in het huwelijk met Fabiola de Mora y Aragon, een Spaanse edele. Het echtpaar zal kinderloos blijven.

In de loop van de jaren '60 doet de koning meer ervaring op. Zijn huwelijk en de verwijdering van zijn vader, die niet meer in het kasteel van Laken woont, geven Boudewijn meer zelfzekerheid, waardoor zijn stem in de binnenlandse politiek luider doorklinkt. De macht en de invloed van de koning blijven echter beperkt: hij geeft zijn mening, maar het is de regering van de parlementaire meerderheid die de beslissingen neemt.

België gaat deel uitmaken van grote internationale instellingen, zoals de NAVO of de Europese Gemeenschap.

Onder Boudewijn wordt België een federale staat, waardoor de politieke macht van de koning voort afneemt. “De koning (...) is de scheidsrechter die de onderhandelingen

Wist u dat...?

-Het KLM bewaart het jacht “Avila”, het pleziervaartuig van koning Boudewijn en koningin Fabiola. Ze gebruikten het jacht tijdens hun vakanties in Spanje, waar het zijn thuishaven had. Na het overlijden van de koning gaf de koningin de boot in depot bij het Museum.

-In de afdeling over de deelname van Defensie aan de Zuidpoolexpedities kunt u ontdekken dat de naam van de vorsten aan de toponymie van het witte continent is verbonden. De eerste Belgische basis die in 1957 op het Territorium van koningin Maud werd opgericht, droeg de naam “Koning-Boudewijnbasis”. Een bergketen, ontdekt door de Belgische expeditie in Antarctica in 1960, werd “Fabiola-gebergte” gedoopt, ter ere van haar huwelijk met koning Boudewijn.

Boudewijn en Fabiola, collecties Koninklijk Legermuseum

voorzit, maar er nooit aan deelneemt” (rechtsgeleerde Waleffe, 1971).

De koning is meer en meer een verbindingsteken tussen de verschillende gemeenschappen; hij belichaamt de nationale eenheid.

In 1990 weigert de koning wegens zijn religieuze overtuiging de wet op de liberalisering van abortus te ondertekenen. 48 uur lang verkeert de koning “in de onmogelijkheid om te regeren”. Dit goocheltrucje tast de populariteit van de koning niet aan, maar sommigen uiten toch scherpe kritiek op zijn houding.

De koning overlijdt op 31 juli 1993 tijdens zijn vakantie in Spanje; hij heeft geen troonopvolger. Zijn begrafenis ontketent bij de bevolking een vloedgolf aan emoties: dag en nacht brengen mensen hem een laatste groet in Brussel.

Eenentwintig jaar later, op 5 december 2014, overlijdt koningin Fabiola in het kasteel van Stuivenberg.

Illustraties van 21 tot 23

21. *Het koninklijke jacht "Avila", collecties Koninklijk Legermuseum*

22. Herdenkingspenning geslagen ter gelegenheid van het huwelijk van H.M. koning Boudewijn en koningin Fabiola, 1960, collecties Koninklijk Legermuseum

23. Tropenhelm van het Engelse type die toebehoorde aan Z.M. koning Boudewijn, omstreeks 1960, collecties Koninklijk Legermuseum

Activiteitenfiche voor de leerlingen

Boudewijn

1. Ga naar de zone “Het Belgische militaire vliegwezen in Afrika” op het gelijkvloers van de luchtvaartafdeling van het Museum. Zoek de vitrines die de reis van koning Boudewijn in Congo voorstellen.

In welk jaar ging koning Boudewijn naar Congo?

19.....

In 1960 werden voor een humanitaire missie 7.000 manschappen en verschillende vliegtuigen naar Congo gestuurd. Wat gebeurde er toen? Kijk op de muur achterin de zone “Het Belgische militaire vliegwezen in Afrika”.

De van Congo.

2. Zoek in de luchtvaarthal een TRANSPORTvliegtuig dat werd ingezet om de Belgen in 1960, bij de onafhankelijkheid van de kolonie, uit Congo weg te halen. De foto hiernaast helpt je in je zoektocht. Het vliegtuig is de

3. Ga nu naar de marineafdeling. Op het binnenplein staan twee schepen opgesteld: een patrouilleboot (P903 Meuse) en het jacht van koning Boudewijn. Na de dood van de vorst plaatste koningin Fabiola in 1996 het schip in depot bij het KLM.

Wat is de naam van het schip?

Bekijk het goed. Volgens jou en afgaande op foto's van de koninklijke familie genomen op de boot: welke functie had dit schip? (kruis het juiste antwoord aan)

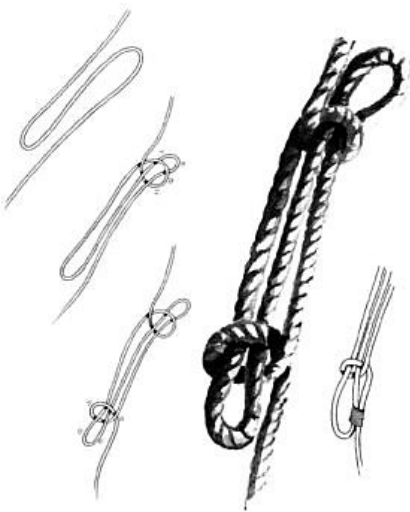
- een handelsvaartuig (= een schip dat goederen vervoert)
- een verkenningsschip (= een schip waarmee onbekende plekken worden verkend en bestudeerd)
- een oorlogsschip (= een schip gebruikt voor gevechten op zee)
- een pleziervaartuig (= een schip voor de vrije tijd)

Activiteitenfiche voor de leerlingen

Koning Boudewijn en koningin Fabiola hebben veel tijd doorgebracht op de Avila, het schip dat op het binnenplein staat opgesteld.

Om veilig te varen, zijn zeemansknopen onontbeerlijk. Matrozen oefenen dagelijks om die knopen volledig onder de knie te krijgen. Met goede knopen kunnen de matrozen het schip besturen, sloepen te water laten, de zeilen vastsjorren of de boot laten aanmeren.

 4. Oefen in het maken van knopen op het blauwe bord dat zich in de tentoonstellingsruimte bevindt.

6 Albert II

Albert II, collecties Koninklijk Legermuseum

Koning Albert en koningin Paola, collecties Koninklijk Legermuseum

Biografie

In tegenstelling tot wat algemeen wordt verwacht, is het niet Filip, de neef van Boudewijn, maar de broer van de koning, Albert, die de overleden vorst opvolgt.

Albert wordt geboren op 6 juni 1934 en krijgt de titel “Prins van Luik”. Hij is de tweede zoon van Leopold III en Astrid. Albert is slechts 1 jaar oud wanneer zijn moeder in een auto-ongeval sterft. Zijn kindertijd wordt ook door de Tweede Wereldoorlog getekend. Door de Koningskwestie na de bevrijding ziet de familie zich genoodzaakt in ballingschap te gaan; de vorst en zijn gezin vestigen zich in Zwitserland. In juli 1950 keren Albert, zijn broer Boudewijn en zijn vader terug naar België. Een jaar later wordt Boudewijn de vijfde koning der Belgen. Albert vat zijn militaire opleiding bij de Marine aan.

In 1959 treedt hij in het huwelijk met prinses Paola Ruffo di Calabria. Het echtpaar krijgt drie kinderen: Filip, de troonopvolger die in december 1999 met Mathilde d’Udekem d’Acoz huwt; Astrid die met prins Lorenz van Oostenrijk trouwt en Laurent die met Claire Coombs trouwt.

In 1962 wordt prins Albert erevoorzitter van de beheerraad van de Belgische Kamer voor Buitenlandse Handel: 31 jaar lang reist hij de wereld rond om de Belgische industrie te promoten. Als koning blijven de economische en commerciële vraagstukken zijn grootste bekommernissen.

Op 9 augustus 1993 legt hij voor de verenigde Kamers de eed als zesde koning der Belgen af.

De talrijke politieke crisissen in België in het begin van de jaren 2000 geven aan dat de koning een echte scheidsrechter kan zijn in een land waarin de regionale bevoegdheden steeds groter worden en de koninklijke functie zelf in vraag wordt gesteld.

Op 21 juli 2013 doet koning Albert troonsafstand ten voordele van zijn zoon Filip.

Wist u dat...?

-Sinds het koningschap van Leopold I is het de traditie binnen de koninklijke familie dat een broer van de koning het uniform van de Marine draagt. Daarmee betuigt de koninklijke familie haar interesse voor de maritieme wereld.

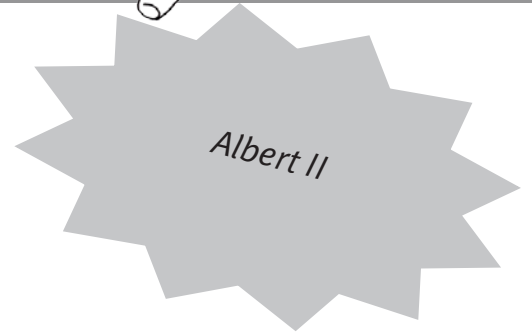
-De rode auto in het diorama over de exodus (Bordiauhal, 2e verdieping) dateert uit het begin van de jaren 1930. Hij werd door FN gebouwd (Fabrique Nationale d’armes de guerre). Dit model is de “Prins Albert”; een ander model heette de “Prins Boudewijn”. Zo werd de geboorte van de prinsjes gevierd.

Illustratie 24

24. *Prins Albert als aspirant bij de Marine, 1953, collecties Koninklijk Legermuseum*

Activiteitenfiche voor de leerlingen

1. Ga naar de marineafdeling en zoek de vitrine van de bevelhebbers van de Marine (vitrine met 4 uniformen en de maquette van de Godetia).

Dit is het uniform van dhr. W.M. Herteleer, identiek aan dat gedragen door koning Albert II.
Volgens de traditie maakt de broer van de koning deel uit van het leger, maar bij welk wapen?

Een tip:

- Het uniform van de landmacht is kakikleurig
- Het uniform van de zeemacht is marineblauw.
- Het uniform van de medische dienst is groen.
- Het uniform van de luchtmacht is hemelsblauw.

Albert draagt dus het uniform van de

Welke graad heeft Albert II in de Marine? (Kijk op de jas van dhr. Herteleer in de vitrine en vergelijk met de tabel.)
Omcirkel de graad in de tabel op de volgende bladzijde.

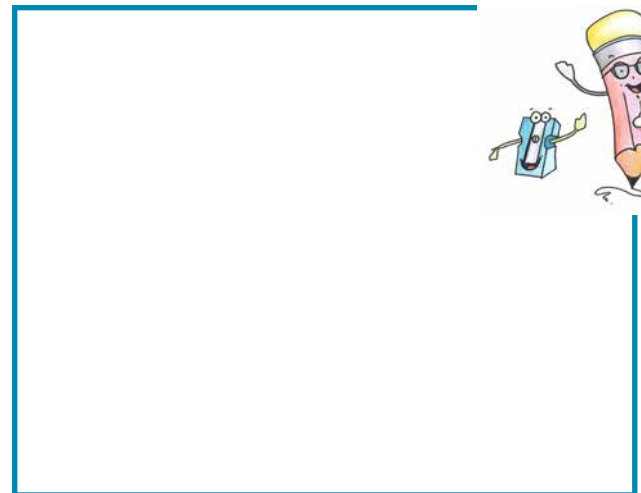
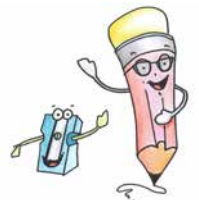

2. Tegenover de vitrine met de uniformen zie je een reeks schepen van de Belgische Marine.
Zoek het enige zeilschip. Het is de

.....

Het zeil van het schip draagt het paviljoen (de vlag) van de Marine. Teken het hiernaast.

Omcirkel het element dat naar het koningschap verwijst.

Activiteitenfiche voor de leerlingen

Officiers généraux Opperofficieren		Officiers supérieurs Hoofdofficieren		Officiers subalternes Lageren officieren	
Désignation	Insigne	Désignation	Insigne	Désignation	Insigne
Amiral Admiraal		Capitaine de vaisseau Kapitein-ter-zee		Lieutenant de vaisseau de première classe Luitenant-ter-zee eerste Klasse	
Vice-amiral Vice-admiraal		Capitaine de frégate Fregatkapitein		Lieutenant de vaisseau Luitenant-ter-zee	
Amiral de division Divisieadmiraal		Capitaine de corvette Konvekcapitein		Enseigne de vaisseau Vaandrig-ter-zee	
Amiral de flottille Flottilleadmiraal				Enseigne de vaisseau de deuxième classe Vaandrig-ter-zee tweede Klasse	

Activiteitenfiche voor de leerlingen

In deze ruimte wordt een fundamenteel element van de Marine getoond: het paviljoen.

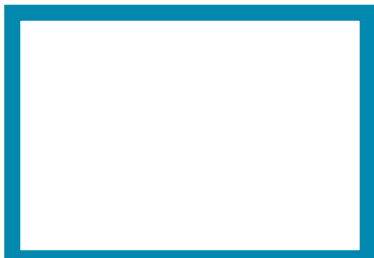
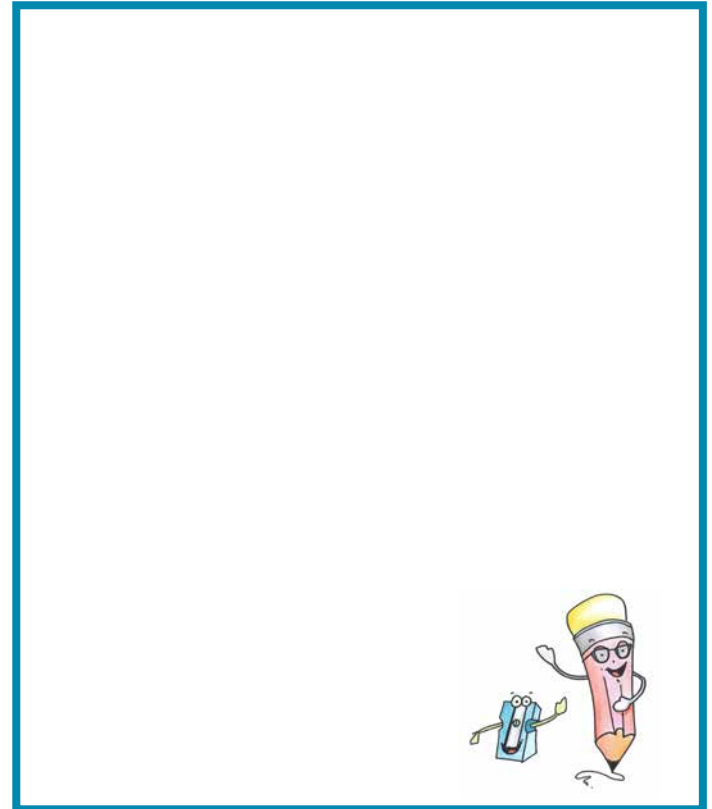
 Aan de hand van paviljoenen (vlaggen vastgemaakt aan de masten) kunnen schepen met elkaar communiceren. Elk paviljoen komt met een letter overeen, maar twee paviljoenen die samen worden gehesen, kunnen ook een bevel of een volledige boodschap overbrengen.
Laten we dat even uitproberen!

 3. Op basis van de paviljoenen op het paneel aan de wand en de tabel hieronder:

- teken de paviljoenen waarmee je jouw voornaam kan spellen.

- teken de paviljoenen die volgende boodschappen overbrengen:

-Ik heb hulp nodig

 -Man overboard

INTERNATIONALE CODE van letterseinen met vlaggen		DELFSIJL ROTTERDAM	
A 	Ik heb een duiker beneden; houd goed vrij van mij en vaar langzaam	M 	Mijn schip ligt gestopt en maakt geen vaart door het water
B 	Ik laad/los of vervoer gevaarlijke stoffen	N 	Neen (ontkennend)
C 	Ja (bevestigend)	O 	Man overboord
D 	Houd vrij van mij; ik kan moeilijk manoeuvreren	P 	In de haven: allen die met het schip meegaan, moeten aan boord komen. Op zee: Mijn netten zijn vastgeraakt.
E 	Ik verander koers naar stuurboord	Q 	Mijn schip is „gezond“ ik verzoek praktica
F 	Ik ben ontredder; stel U met mij in verbinding	R 	
G 	Ik verlang een loods	S 	Ik sta achteruit
H 	Ik heb een loods aan boord	T 	Houd vrij van mij, ik ben bezig met spanvisserij
I 	Ik verander koers naar bakboord	U 	U stuurt een gevaarlijke koers
J 	Ik sta in brand en heb gevaarlijke lading aan boord, houd goed vrij van mij	V 	Ik heb hulp nodig
K 	Ik wens met U in verbinding te treden	W 	Ik heb medische hulp nodig
L 	U moet Uw schip onmiddellijk stoppen	X 	Onderbreek het ten uitvoer brengen van Uw voornemens en let op seinen van mij
		CIJFERWIMPELS	
		1 	2
		3 	
		4 	5
		6 	
		7 	8
		9 	
		0 	
		VERVANGINGSWIMPELS	
		 1e verv.	 2e verv.
		 3e verv.	 slaapvlag

Koning Filip
© www.monarchie.be

Biografie

Op 3 juli 2013 kondigt koning Albert II aan dat hij wegens zijn leeftijd en zijn gezondheid de troon aan zijn oudste zoon, prins Filip, overlaat.

Op 79-jarige leeftijd en na 20 jaar koningschap doet koning Albert II op 21 juli 2013 troonsafstand. Diezelfde dag legt de nieuwe koning de eed voor de verenigde Kamers af. Filip wordt zo de zevende koning der Belgen.

Filip wordt geboren op 15 april 1960. Na in het Frans en het Nederlands school te hebben gelopen, volgt hij een opleiding aan de Koninklijke Militaire School. Filip houdt van luchtvaart en behaalt zijn brevet als jachtpiloot, parachutist en commando. Hij zet zijn universitaire opleiding voort in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten waar hij een diploma in de Politieke Wetenschappen behaalt.

Op 4 december

1999 treedt hij in het huwelijk met een jonge logopediste, Mathilde d'Udekem d'Acoz (1973). Het prinselijke echtpaar krijgt vier kinderen: Elisabeth, de troonopvolgster (2001), Gabriël (2003), Emmanuel (2005) en Eleonore (2008).

Als troonopvolger leidt Filip meer dan tachtig economische missies in het buitenland. Zijn aanwezigheid opent heel wat deuren voor de Belgische bedrijven.

Het Prins-Filipfonds, opgericht in 1998, moedigt uitwisselingen tussen de burgers en de instellingen van de drie taalgemeenschappen van het land aan. Sinds 2000 ijvert het Prinses-Mathildefonds voor de integratie van personen in moeilijkheden.

Koningin Mathilde
© www.monarchie.be

Wist u dat...?

Reeds als kind was koning Filip een echte luchtvaartfanaat. Hij behaalde zijn brevet als jachtpiloot en bestuurde verschillende vliegtuigen. De F16 en de Mirage, die in de Grote Hal staan opgesteld, behoren tot zijn favoriete toestellen.

Illustraties 25 tot 27

25. *Filip, Mathilde, Elisabeth, Emmanuel, Gabriël en Eleonore*
© www.monarchie.be

26. *De koninklijke familie bij de eedaflegging van koning Filip, 21 juli 2013*
© SPF Chancellerie du Premier Ministre - FOD Kanselarij van de Eerste Minister / Michel Gronemberger

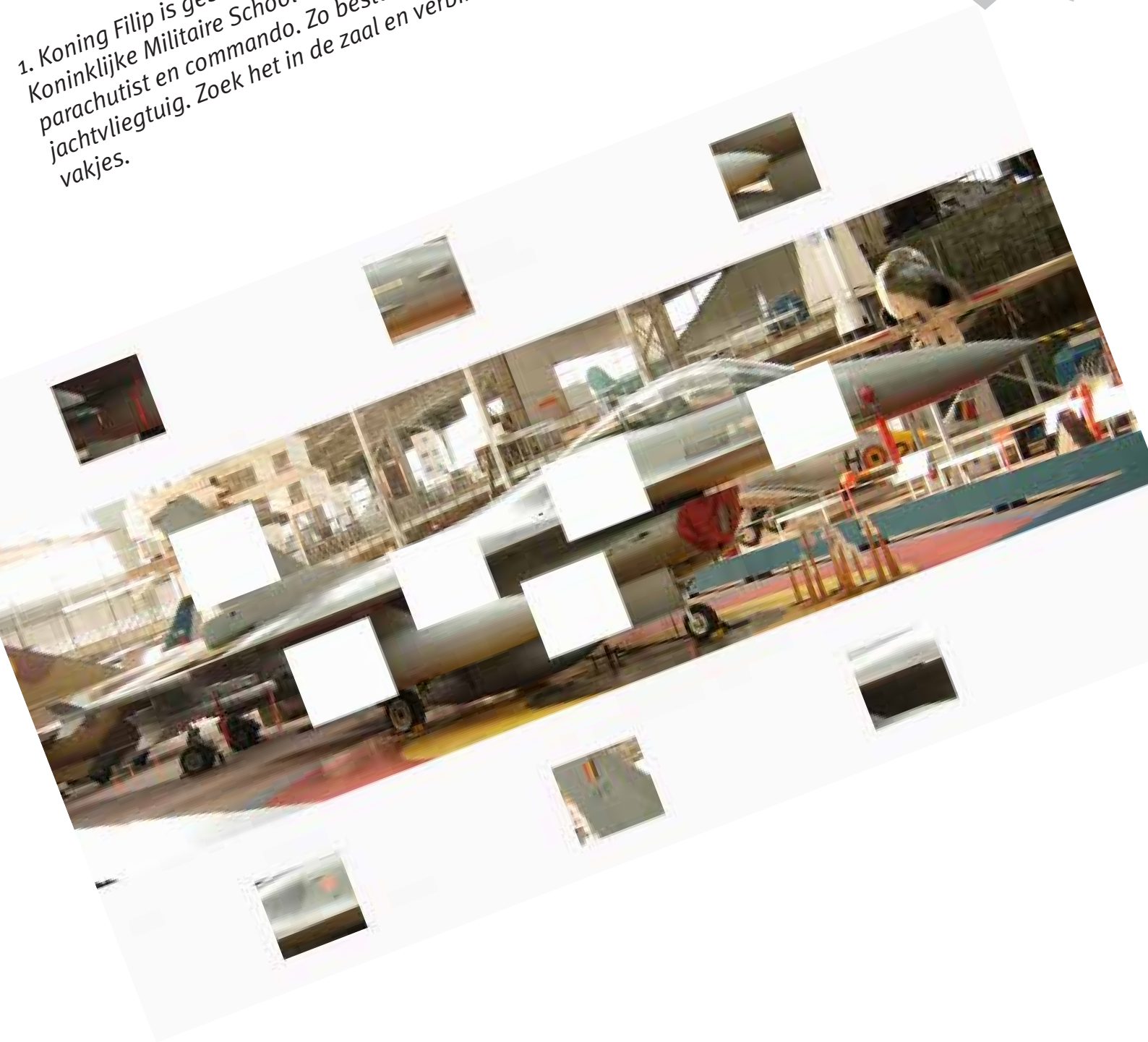
27. Eedaflegging van koning Filip, 21 juli 2013
© www.monarchie.be

Activiteitenfiche voor de leerlingen

1. Koning Filip is geboeid door luchtvaart. Tijdens zijn studies aan de Koninklijke Militaire School behaalt hij de brevetten van jachtpiloot, parachutist en commando. Zo bestuurde hij onder andere het F16-jachtvliegtuig. Zoek het in de zaal en verbind de fotootjes met de lege vakjes.

Filip

Activiteitenfiche voor de leerlingen

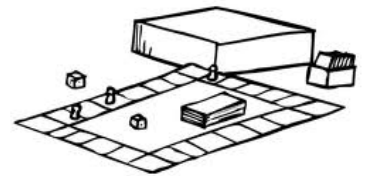
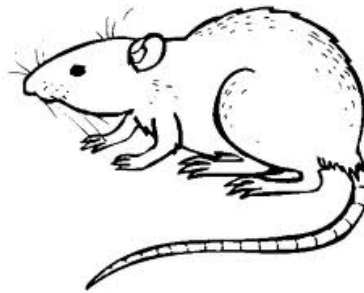

2. Koning Filip heeft een voorkeur voor dit vliegtuig. Zoek het in de collectie.

Los de rebus op om de naam van het toestel te vinden. Het derde stukje van de rebus is een Frans woord!

Beantwoord daarna de vragen. Het paneeltje met uitleg kan je daarbij zeker helpen.

--

--- -T

V in cijfers =

Dit vliegtuig is de Dassault

3. Gelet op zijn vorm en zijn afmetingen, wordt dit vliegtuig gebruikt:

- om troepen te vervoeren
- als jachtvliegtuig, om toestellen neer te halen en vijandelijke gebieden te bombarderen
- om te observeren en luchtfoto's te nemen
- om voedsel naar geteisterde gebieden over te vliegen

Hoeveel passagiers kan dit vliegtuig vervoeren?

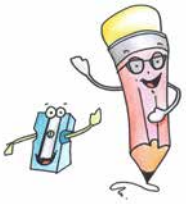
Hoe hoog kan dit toestel vliegen?..... m

Activiteitenfiche voor de leerlingen

4. Teken het vliegtuig op basis van het schema op het paneel en duid volgende elementen aan:

- cockpit
- sonde (neus)
- motoren
- landingsgestel
- vleugels

Na het bezoek

Activiteitenfiche voor de leerlingen

De stamboom

Hierna volgen enkele suggesties m.b.t. het gebruik van de stamboom van de Belgische koninklijke familie.

1. De leerlingen moeten de namen van de leden van de koninklijke familie op de stamboom invullen op basis van de informatie die in de klas en in het Museum werd gegeven. Ze kunnen vervolgens de vragenlijst hieronder invullen. Zo wordt duidelijk of ze het principe van de stamboom al dan niet hebben begrepen.

Een familie bestaat uit verschillende generaties die in een stamboom kunnen worden voorgesteld. De stamboom toont de verhouding tussen de leden van de familie. De kinderen staan altijd onderaan. Hoe hoger er in de stamboom wordt opgeklommen, hoe verder er in de tijd wordt teruggekeerd. De stamboom bestaat uit twee takken: de tak van de familie van de vader en de tak van de familie van de moeder.

In 1830 komt België in opstand tegen Nederland en een vrijwilligersleger dwingt de onafhankelijkheid af. wordt de eerste koning der Belgen. Hij huwt de dochter van de koning van Frankrijk,

..... wordt geboren in 1835. Hij is de tweede zoon van Leopold I en Louise-Marie. Hun eerste zoon, Louis-Philippe, overlijdt als baby. Het echtpaar heeft ook een dochter,
. Leopold trouwt in 1853 met en wordt in 1865 de tweede vorst van het jonge België. Het echtpaar krijgt drie dochters (.....) en een zoon, Leopold, die op negenjarige leeftijd overlijdt.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog voert koning, de tweede neef van Leopold II (de eerste was eveneens overleden), het bevel over het leger. Koningin blijft in het stukje van België dat niet bezet is (in De Panne) aan de zijde van de koning. Ze waakt over de gezondheid van de soldaten en bezoekt hospitalen. Leopold III, zoon van koning trouwt met een Zweedse prinses,, met wie hij drie kinderen krijgt (.....). De koningin verliest helaas op jonge leeftijd het leven in een auto-ongeval in Zwitserland. Leopold III hertrouwt in 1941 met, met wie hij ook drie kinderen krijgt:

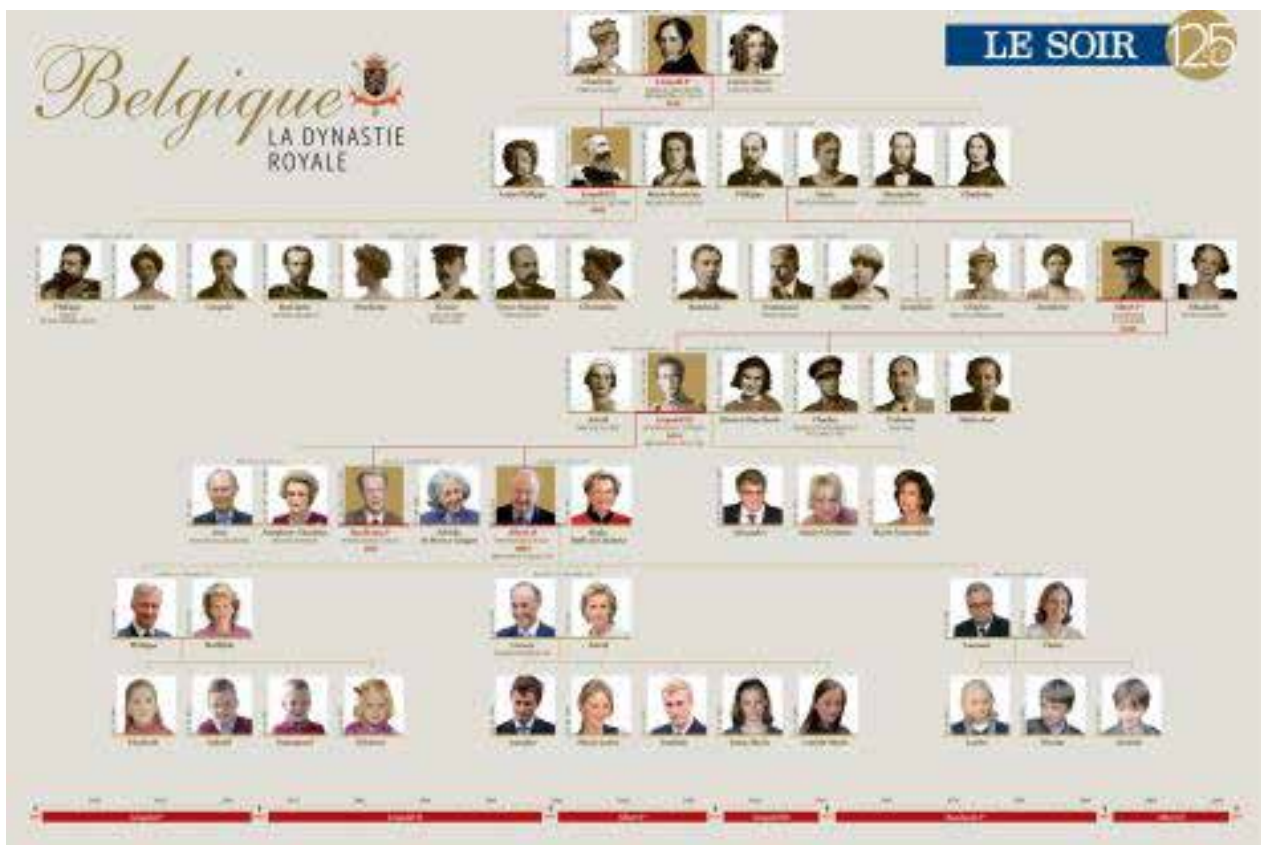
.....

Koning is de zoon van Leopold III en van

Op 30-jarige leeftijd treedt hij in het huwelijk met een Spaanse edele, Wanneer hij overlijdt, dient een troonopvolger te worden gevonden, want Boudewijn had geen kinderen. Uiteindelijk wordt Albert II, de van Boudewijn, koning. Albert II is gehuwd met de Italiaanse prinses Ze hebben twee zonen, en en een dochter,

In 1999 komt zijn oudste zoon in de belangstelling te staan, prins, want hij treedt dan in het huwelijk met een jonge Belgische aristocrate, Filip wordt koning in 2013. Als oudste dochter zal onze volgende koningin zijn. Ze heeft twee broers, en en een zusje,

Activiteitenfiche voor de leerlingen

Stamboom van de Belgische koninklijke familie

<http://blog.lesoir.be/wp-content/uploads/sites/60/2013/07/posterROYAUTE.jpg>

Op internet vindt u zeker talrijke voorbeelden van de stamboom van de Belgische koninklijke familie.

U kunt in de klas ook uw eigen stamboom maken met foto's die de kinderen verzamelen of door gebruik te maken van de beeltenis van de vorsten zoals die bijvoorbeeld op postzegels of Belgische bankbiljetten te vinden is.

U vindt ook materiaal online. Enkele suggesties

-de monarchie op bankbriefjes

<https://www.nbb.be/doc/ts/publications/brochures/1000ofr.pdf>

<http://www.nbbmuseum.be/fr/2013/10/the-royal-portrait-in-our-wallet.htm>

<http://www.befr.ebay.be/sch/Billets-Belgique-/22990/i.html>

<https://www.catawiki.fr/catalog/billets-de-banque/pays/50863-belgique>

-de monarchie op Belgische postzegels :

https://www.bpost.be/sites/default/files/product/philanews_1_2016_FR.pdf

<http://royalementblog.blogspot.be/2013/10/les-timbres-leffigie-du-roi-philippe.html>

<http://royalementblog.blogspot.be/2012/04/la-reine-louise-marie-en-philatelie.html>

<http://royalementblog.blogspot.be/2011/10/la-reine-paola-en-philatelie.html>

Activiteitenfiche voor de leerlingen

2. De leerlingen moeten hun eigen stamboom maken op basis van foto's en informatie die ze thuis via onderstaande vragenlijst verzamelen. De leraar gebruikt vervolgens de vragenlijst om te verbeteren.

Mijn naam is..... . Ik heb broers en zussen en die heten.....

De naam van mijn papa is.....

Zijn ouders heten.....

De naam van mijn mama is.....

Haar ouders heten.....

Je kent misschien ook de naam van de ouders van mijn grootouders:

aan mama's zijde: en

aan papa's zijde: en

3. De tijdslijn

De leerlingen moeten eerst de data van het koningschap van de verschillende koningen opzoeken. Ze moeten die data vervolgens op een tijdslijn uitzetten (u vindt een model hieronder) en de koningschapsjaren kleuren.

-
Leopold I: koning van tot, te kleuren in het zwart

Leopold II: koning van..... tot, te kleuren in het geel

Albert I: koning van..... tot, te kleuren in het rood

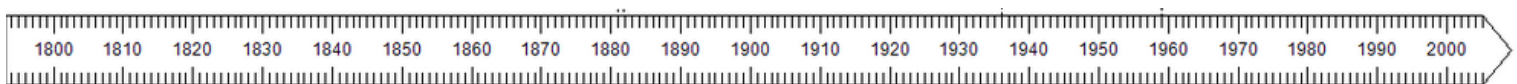
Leopold III: koning van..... tot, te kleuren in het groen

Prins Karel: regent van..... tot, te kleuren in het paars

Boudewijn I: koning van..... tot, te kleuren in het blauw

Albert II: koning van..... tot, te kleuren in het oranje

Filip: koning van..... tot, te kleuren in het roze

Activiteitenfiche voor de leerlingen

Opmerkingen:

- Eén zone is twee maal ingekleurd. Waarom? (overlapping van het koningschap van Leopold III met het regentschap van Karel).
- U kunt ook andere historische gegevens in verband met België en de wereld op de tijdslijn situeren (bijvoorbeeld: de Belgische revolutie, de twee wereldoorlogen, de Koningskwesitie, de staatshervormingen, de schoolplicht, de eerste man op de maan, de aanslagen in New York of Brussel), evenals/of data die belangrijk zijn voor de kinderen (bijvoorbeeld: het geboortjaar van hun (groot)ouders,...).

4. De Belgische koninklijke familie heeft familiebanden met andere Europese monarchieën. Ga daarnaar met de kinderen op zoek (bijvoorbeeld met informatie van het internet). Hieronder vindt u enkele voorstellen die u kunnen helpen bij het opsporen van die familiebanden.

- Vóór hij met Louise-Marie van Orléans huwde, was koning Leopold van Saksen-Coburg getrouwd met prinses Charlotte van Wales. Hij was dus de aangetrouwde oom van de toekomstige koningin Victoria, bijgenaamd de “grootmoeder van Europa”. Leopold voerde een intens huwelijksbeleid om zijn nieuwe koninkrijk door huwelijksbanden te beveiligen.
 - Marie-José, de zus van Leopold III en Karel wordt de “meikoningin” genoemd: ze regeerde één maand lang over Italië met haar echtgenoot koning Umberto II.
 - Joséphine-Charlotte, de zus van Boudewijn en Albert, huwde groothertog Jan van Luxemburg in 1953. Ze is dus de moeder en de grootmoeder van de huidige groothertog en van de troonopvolger.
 - Vóór ze met prins Leopold huwde, was Astrid een Zweedse prinses.
 - Prins Lorenz, de echtgenoot van prinses Astrid en schoonbroer van koning Filip, is de kleinzoon van de laatste vorsten van Oostenrijk-Hongarije.
- ...

5. De leerling schrijft de naam van de vorst onder elke foto op de volgende bladzijden. Vervolgens worden de foto's uitgeknipt en gemengd. De leerling moet dan de juiste echtparen vormen en in de juiste chronologische volgorde plaatsen (van de oudste naar de meest recente).

Activiteitenfiche voor de leerlingen

OPLOSSINGEN

Leopold I

1. Luik, Luxemburg, Frankrijk
2. Blauwe kiel
3. Rood, geel, zwart, horizontaal
4. Vandaag staan de kleuren (in volgorde: zwart, geel, rood) verticaal.
5. Buste van Leopold I, Belgische vlag, trommels en pluimen van de hoed van het kind, kokardes met de nationale kleuren op de jassen van de mannen, motto “Eendracht maakt macht” op de vlag. De Belgische nationale feestdag valt op 21 juli.
6. Frankrijk, Polen
7. Louise-Marie, de eerste koningin der Belgen
8. De mannen dragen gekleurde, aansluitende broeken. Het haar is kort geknipt, maar bakkebaarden zijn populair. De vrouwen dragen aansluitende jurken. Hun haar is lang en gekunsteld (gekruld, opgestoken,...).
9. De koning draagt een uniform (let op de Belgische leeuwen op de cape). Het beeldje: hij steunt op de grondwet en zijn kroon ligt erop om aan te tonen dat hij die respecteert. Zijn macht wordt trouwens door die grondwet bepaald en beperkt. De kolom: de grondwet is niet voorgesteld (maar wordt op de sokkel vermeld). De koning houdt zijn steek vast.
10. De koning gebruikte het bed wanneer hij zijn manschappen op manoeuvres of in oorlogstijd vergezelde.
11. Louis-Philippe is het eerste kind van Leopold en Louise-Marie. Hij sterft vóór zijn eerste verjaardag aan een ontsteking van de slijmvliezen.
12. De uniformen zijn te warm, te zwaar. De 19e eeuw verkiest het esthetische aspect boven het praktische aspect.
13. De tegenstander van Maximiliaan is Benito Juarez. De fotograaf heet François Aubert.

Leopold II

1. Het fort van Antwerpen
2. Forten worden rond Luik en Namen gebouwd.
3. Beton, aarde, wagons, locomotieven, ijzeren, 1914.
4. Léopold II, indépendant, Congo, Arabes
5. Congo, Arabische, Arabieren, Arabieren, Congo, Congo, onafhankelijke, Leopold II, Congo, Leopold II, Congo
6. Ivoor
7. Jubelpark
De vijf andere gebouwen zijn de serres van Laken, de Japanse toren, het museum van Tervuren, de hippodroom van Oostende, het Chinese paviljoen
8. Driewieler, gewichten
9. Balpen
10. Leopold II, Marie-Henriette, Albert
Snorren waren in de mode.
11. JUIST – FOUT – JUIST – FOUT – JUIST

Activiteitenfiche voor de leerlingen

Albert I

1. België, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Rusland, Italië, Nieuw-Zeeland, Australië, Siam, Verenigde Staten,...
2. Heropbouw van het land, algemeen kiesrecht, ouderdomspensioen op 65-jarige leeftijd, 8-urendag, gevolgen van de beurscrash van 1929,...
3. De koning-ridder want Albert I weigert zijn leger in de steek te laten en hij beschermt zijn manschappen tegen nutteloze gevechten.
4. De koningin-verpleegster
5. Afghanistan, 2. Noorwegen, 3. Zweden, 4. Portugal, 5. Japan, 6. Marokko, 7. Perzië (vandaag Iran), 8. Roemenië
6. De motor en de schroef van het Schreck-watervliegtuig zijn in de hoogte gemonteerd om niet met het water in contact te komen; de romp heeft de vorm van een schip om op het water te kunnen landen; op het uiteinde van de vleugels zitten vlotters om het vliegtuig te stabiliseren in geval van contact met het wateroppervlak.

Leopold III

1. Op 23 februari 1934 wordt Leopold de vierde koning der Belgen; hij is dan 32. Zoals zijn vader tracht Leopold het land voor de oorlog te behoeden.
2. Vliegtuigen, schepen
3. Duitsland is België, Nederland en Luxemburg binnengevallen. België zoekt hulp bij Frankrijk en bij Groot-Brittannië. De krant is die van de volgende dag (zaterdag 11 mei 1940) want de Duitse troepen vielen België op 10 mei 1940 aan.
4. Bommenwerper Junkers JU-87 (Stuka) en licht pantservoertuig Panzerkampfwagen
5. Zie tabel hiernaast
6. Leopold III moedigt zijn troepen aan. Zoals zijn vader Albert I zegt hij het lot van zijn soldaten te willen delen.
7. Gevangenen, kampen, officieren, stalag, steengroeven
De soldaten hopen snel huiswaarts te kunnen keren.
8. Gevangenen, Groot-Brittannië
9. FN (Fabrique Nationale)
De auto's werden naar de pas geboren prinsjes vernoemd.
Auto's waren toen heel duur en enkel aan de rijksten voorbehouden.
De bevolking verplaatste zich te voet of met de fiets. Op het platteland werden karren getrokken door paarden gebruikt. Het diorama stelt de burgerbevolking voor, op de vlucht voor het oprukkende Duitse leger.

De Duitsers nemen Brussel in.	*	*	10 mei 1940
Koning Leopold stuurt een onderhandelaar naar de Duitsers.	*	*	11 mei 1940
De Duitsers schenden de Belgische neutraliteit door het land binnen te vallen.	*	*	27 mei 1940
België geeft zich zonder voorwaarden over.	*	*	28 mei 1940
De Belgen plaatsen zich achter de K-W-linie terug en sluiten bij de Fransen en de Engelsen aan.	*	*	16 mei 1940
De Geallieerden trekken zich terug achter de Leie.	*	*	28 mei 1940

Boudewijn

1. 1955
In 1960 wordt Congo onafhankelijk.
2. Fairchild C-119 Flying Boxcar
3. De Avila is een pleziervaartuig.

Activiteitenfiche voor de leerlingen

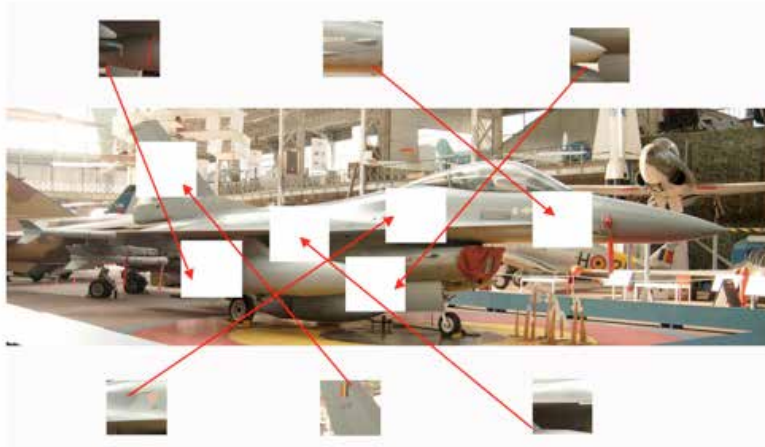
Albert II

1. Koning Albert II draagt het uniform van de Marine. Albert II heeft de graad van admiraal.
2. A958 Zenobe Gramme
Kroon op het paviljoen van de Marine
- 3.

Filip

- 1.

2. Dassault MIRAGE 5
3. De Mirage is een jachtvliegtuig.
Aantal passagiers : 1
Maximale snelheid: Mach 2.3
Maximale vlieghoogte: 18.000 m

De stamboom

Activiteitenfiche voor de leerlingen

1. Leopold I, Louise-Marie, Leopold II, Marie-Henriette, Louise, Stéphanie, Clémentine, Albert I, Elisabeth, Albert I, Astrid, Boudewijn, Albert, Josephine-Charlotte, Lilian Baels, Alexandre, Marie-Christine, Marie-Esmeralda, Boudewijn, Astrid, Fabiola, broer, Paola, Filip, Laurent, Astrid, Filip, Mathilde, Elisabeth, Emmanuel, Gabriël, Eleonore

3. Leopold I

Leopold II

Albert I

Leopold III

Prins-regent Karel: regentschap van 20/09/1944 tot 20/07/1950

Boudewijn

Albert II

Filip

Bij de bevrijding van België bevindt koning Leopold III zich niet in België, vermits hij door de bezetter naar Duitsland werd gedeporteerd. De grondwet voorziet een regentschap en dus wordt prins Karel door de verenigde Kamers tot regent van het koninkrijk uitgeroepen. Op 20 september 1944 legt prins Karel de grondwettelijke eed af. Hij oefent de koninklijke prerogatieven uit tot 20 juli 1950.

Algemeen stemrecht: stemrecht voor alle burgers (een inwoner = een stem)

Burgerwacht: Tijdens de Belgische Revolutie van 1830 duiken in de meeste steden spontaan burgerwachten op. Ze bestaan uit leden van de bourgeoisie. Samen met de politie worden ze verondersteld orde in de steden te laten heersen. Na de Belgische onafhankelijkheid worden deze lokale gewapende korpsen een nationale burgerwacht die vooral de orde moet handhaven.

Capitulieren: geen verzet meer bieden, zich aan de vijand overgeven. Op 28 mei 1940 kondigt de koning de capitulatie van het Belgische leger aan, na een veldtocht van 18 dagen tegen het Duitse leger.

Exodus: massale vlucht van de bevolking veroorzaakt door een oorlog

Grondwet: charter met de wetten die het politieke regime van een land bepalen. De grondwet bepaalt de macht van de koning, van de ministers, van het parlement, evenals de rechten van de burgers (stemrecht, recht op rechtspraak,...).

Koningsdag: 15 november: sinds 1866 vieren we Koningsdag op 15 november, dag van de heilige Leopold in de Germaanse kalender en van de heilige Albert in de algemene kalender. Koning Boudewijn en zijn opvolgers besloten die datum niet te veranderen. Tijdens het regentschap van prins Karel werd de term “Feest van de Dynastie” gebruikt.

Militaire manoeuvres: militaire oefeningen op het terrein

Nationale feestdag van België: 21 juli: een decreet van 19 juni 1831 bepaalde dat de verjaardag van de evenementen van september 1830 elk jaar met volksfeesten zouden worden gevierd. De wet van 20 augustus 1880 voorzorg de nationale feestdag op de derde zondag van de maand augustus. De wet van 27 mei 1890 legde als nationale feestdag uiteindelijk de datum van 21 juli vast, de verjaardag van de dag waarop koning Leopold I de eed aflegde.

Nationaal toevluchtsoord (Antwerpen): zone die bij de onafhankelijkheid werd uitgekozen als ultiem toevluchtsoord voor de regering en het leger in geval van vijandelijke inval of bezetting van het grondgebied, in afwachting van de tussenkomst van de garanten die de vijand moeten terugdringen en de onafhankelijkheid van het land moeten verzekeren.

Neutraliteit / neutraal: geen zijde kiezen, buiten het conflict blijven.

Regentschap: overgangperiode binnen de monarchie, waarbij een andere persoon de macht van de vorst waarneemt, omdat de koning te jong of afwezig is of in de onmogelijkheid verkeert zijn functies waar te nemen.

Viervoudig Bondgenootschap: bondgenootschap gevormd in 1815 tussen het Verenigd Koninkrijk, het keizerrijk Oostenrijk, het Pruisische keizerrijk en het Russische keizerrijk met het oog op de herinvoering van de vrede en de stabiliteit binnen Europa. In 1818 sluit ook Frankrijk zich aan, waardoor het Vijfvoudig Bondgenootschap ontstaat.

- ARONSON, Th., *The Coburgs of Belgium*. Londen, Cassell, 1969.
- CANNUYER, Ch., *Belgique est leur nom. 160 ans d'Histoire de notre dynastie nationale, 1831-1991*. Izegem, Illustra, 1991.
- DUMONT, G.H., *La Dynastie belge*. Paris-Bruxelles, Elsevier, 1979.
- EMERSON B., *Léopold II*, Bruxelles, Collet, 1983
- KERCKVOORDE M., *Louise d'Orléans, première reine des Belges*, Paris, Duculot, 1989
- KONINCKX, Ch. et LEFEVRE, P., *Le Roi Baudouin, une vie, une époque*. Bruxelles, Racine, 1998
- MOLITOR, A., *La fonction royale en Belgique*. Bruxelles, CRISP, 1979.
- STENGERS, J., *L'action du Roi en Belgique depuis 1831. Pouvoir et influence*. Paris-Louvain-La-Neuve, 1992
- STENGERS, J., *Léopold III et le gouvernement: les deux politiques belges de 1940*, Bruxelles, Racine, 2002
- VAN DAELE, H., *Sire. Een jaar uit het leven van de Belgische Koninklijke Familie*. Tielt, Lannoo, 1985.
- VAN GOETHEM, H., VELAERS, J., *Leopold III. De koning, het land, de oorlog*, Lannoo, 1994
- VAN DEN WIJNGAERT, M., BEULLENS, L., *België en zijn koningen , monarchie en macht*. Antwerpen-Baarn, Houtekiet, 2000.
- VAN YPERSELE, L., *Le Roi Albert: histoire d'un mythe*, Ottignies, Quorum, 1995
- VELAERS, J., *Albert I : koning in tijden van oorlog en crisis 1909-1934*, Lannoo, 2009
- "*Wij, Koning der Belgen,...*" *150 jaar grondwettelijke monarchie*. Brussel, Gemeentekrediet van België, 1991.

Internetsites

"De Belgische monarchie" : brochure te downloaden via www.belgium.be/fr/publications

Fototheek met de officiële foto's van de koninklijke familie :
<http://infoshop.belgium.be/fr/monarchie/photos/>

https://www.belgium.be/nl/over_belgie/overheid/federale_overheid/koning

<http://www.monarchie.be> + voor kinderen : <https://www.monarchie.be/nl#voor-kinderen>

Het pedagogische aanbod van het WHI/ Legermuseum

➡➡ **GELEIDE BEZOEKEN:** aangepast aan elk niveau. Groepen van max. 15 of 25 leerlingen, naargelang het thema : 70 € (week) – 80 € (weekend)

Mogelijke thema's: algemene rondleiding, de middeleeuwen, België in de 19e eeuw, het interbellum, de Eerste Wereldoorlog, de Tweede Wereldoorlog, vliegtuigen, museologie, propaganda, dynastie, internationaal humanitair recht, ...

➡➡ **ANIMATIES:** voor een verjaardag of een namiddag met vriendjes. De animatie belicht de collecties op ludieke en interactieve wijze. Groepen van max. 15 kinderen: 85 € (week) – 95 € (weekend)

Mogelijke thema's: Missie Regenboog, Op de vleugels van de wind, Beestig!, Ridder in de middeleeuwen, Pas op! Propaganda.

➡➡ **PEDAGOGISCHE DOSSIERS:** dossiers voor de leerkrachten en vragenlijsten voor de leerlingen om een bezoek aan het Koninklijk Legermuseum voor te bereiden, te begeleiden en af te ronden.

Gratis te downloaden op onze website www.klm-mra.be, rubriek Uw bezoek/Educatie/Pedagogische dossiers:

- voor het lager onderwijs: De dynastie, Leven en dood in de loopgraven van de Eerste Wereldoorlog, Als stenen konden spreken, De geschiedenis van de luchtvaart, Interbellum, De Tweede Wereldoorlog
- voor het middelbaar: Als stenen konden spreken, Propaganda, Internationaal humanitair recht, Het interbellum, De Tweede Wereldoorlog

➡➡ **SPELBLAADJES:** gratis te downloaden op onze webstek, om de permanente collecties en de tijdelijke tentoonstellingen spelenderwijs te verkennen.

Mogelijke thema's: De 19^e eeuw, De Tweede Wereldoorlog, De luchtvaart, Antarctica, #100Masters, Geocaching.